

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Sociální práce s oběťmi domácího násilí

Ilona Šolínová

Diplomová práce

Studijní program: Sociální práce e zaměřením na aplikovanou psychoterapii /
kombinovaná forma studia

Vedoucí práce: PhDr. Hana Hejná

Praha 2018

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Social Work with Victims of Domestic Violence

Ilona Šolínová

Diploma Thesis

Degree program: Social work with focus on communication/ applied
psychotherapy/ combined study program

supervisor: PhDr. Hana Hejná

Prague 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

Prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Podpis

Abstrakt

Diplomová práce je zaměřena na problematiku domácího násilí. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část zahrnuje základními pojmy, týkající se domácího násilí. Následně jsou uvedeny možnosti pomoci osobám ohroženým tímto jevem. V praktické části je proveden kvalitativní výzkum, jehož hlavním cílem bylo zjistit impulsy, které vedly ženy k jejich odchodu od násilného partnera.

Klíčová slova

domácí násilí, impuls, pomoc, žena, oběť

Abstract

The thesis deals with issues associated with domestic violence. The thesis is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part includes basic concepts associated with domestic violence. The possibilities for helping people at risk of this phenomenon are listed. In the practical part, qualitative search was carried out, and its main objective was to identify the impulses that had led abused women to leave their violent partner.

Key words: domestic violence, impulse, help, woman, victim

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat PhDr. Haně Hejné za odborné vedení, cenné rady a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování diplomové práce věnovala.

Obsah

Úvod.....	1
TEORETICKÁ ČÁST.....	2
1. Domácí násilí.....	2
1.1 Vymezení domácího násilí	2
1.2 Formy domácího násilí.....	3
1.3 Fáze domácího násilí.....	5
1.4 Příčiny domácího násilí	7
1.5 Mýty a předsudky o domácím násilí	9
1.6 Následky domácího násilí	10
2. Osobnostní charakteristika pachatele a oběti.....	14
2.1 Pachatelé domácího násilí	14
2.2 Oběti domácího násilí.....	15
3. Pomoc osobám ohroženým domácím násilím.....	19
3.1 Organizace zabývající se domácím násilím v ČR.....	19
3.2 Druhy pomoci	22
3.3 Právní pomoc a legislativa v oblasti domácího násilí na území České Republiky.....	25
PRAKTICKÁ ČÁST	30
4. Metodologie výzkumu	30
4.1 Metoda sběru dat.....	30
4.2 Etické aspekty výzkumného šetření	31
4.3 Výběr participantů.....	32
4.4 Metoda zpracování dat.....	33
4.5 Analýza a interpretace dat.....	35
4.6 Závěrečné shrnutí analýzy dat	57
4.7 Diskuze.....	58
Závěr.....	60
Použitá literatura a zdroje.....	61

Úvod

V diplomové se zaměřuji na oběti domácího násilí. Toto téma jsem si zvolila především z toho důvodu, že jsem zažila domácí násilí u svých blízkých osob, kteří po dlouhou dobu nedokázali od násilníka odejít. Jelikož se jednalo o ženy, které jsou v současné době nejčastějšími oběťmi domácího násilí, vedlo mě to k tomu, věnovat pozornost především týraným ženám. Zajímá mě tedy jak je možné, že týrané ženy setrvávají v násilném vztahu po tak dlouhou dobu, jaký impuls potřebují k tomu, aby něco změnily?

V teoretické části diplomové práce se věnuji důležitým pojmům týkající se domácího násilí, jeho vymezením, příčinami, následkům, mýtům a předsudkům okolí, které brání v pomoci týraným ženám. Do teoretické části je zahrnuta osobnostní charakteristika pachatele a oběti. Následně jsou uvedeny možnosti pomoci osobám ohroženým domácím násilím.

Praktická část obsahuje kvalitativní výzkum prováděný pomocí polostrukturovaného rozhovoru s celkem devíti ženami, které zažily domácí násilí ze strany partnera. Hlavním cílem bylo zjistit, jaký impuls potřebovaly, aby se rozhodly násilný vztah ukončit.

I přesto, že se v praktické části diplomové zaměřuji na ženy, jako oběti domácího násilí, jsou v teoretické části uvedeny i ostatní ohrožené osoby.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Domácí násilí

1.1 Vymezení domácího násilí

U domácího násilí je složité vystihnout jednoznačnou definici. Rada Evropy v roce 1985 definovala domácí násilí takto: „*Násilné chování v rodině zahrnuje jakýkoliv čin nebo opomenutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu nebo svobodu jiného člena stejné rodiny nebo vážně poškozují rozvoj jeho osobnosti.*“ (Matoušková, 2013, s. 23)

Obecnější definici domácího násilí zmiňuje Matoušková (2013) a to jako: „*Zlé nakládání, tělesné útoky, pohrůžky obdobným násilím nebo jednáním, které působí újmu na fyzickém, sexuálním nebo psychickém zdraví.*“ (Matoušková, 2013, s. 22).

Dále definuje domácí násilí Čírtková (2008) jako „*opakované, dlouhodobé a zpravidla eskalující násilí fyzického, psychického, sexuálního, sociálního a ekonomického rázu, které vytváří jednoznačně asymetrický vztah a vede ke stabilnímu rozdělení rolí na násilnou a ohroženou osobu*“ (Čírtková, 2008, s. 9).

Marvánová-Vargová (2008) rozděluje domácí násilí na partnerské a mezigenerační. Pod mezigenerační spadá násilí směřující od rodičů k dětem nebo naopak a partnerské násilí se odehrává pouze v intimních vztazích. (Marvánová-Vargová, 2008).

Za základní charakteristické znaky domácího násilí považujeme:

- společné bydlení dvou a více osob,
- vztah intimního charakteru,
- určitá závislost partnerů,
- opakující se násilné chování. (Králičková et al., 2011)

Další znaky uvádí Machalová (2014):

- eskalace násilí a jeho cykličnost,
- rozdělení rolí na osoby ohrožené a násilné,
- násilí probíhá v soukromí. (Machalová, 2014)

Bednářová (2009) uvádí nerovnost partnerů jako další specifický znak domácího násilí. Násilník má nad svou obětí moc a kontrolu, kterou se jí snaží ovládat (Bednářová, et al., 2009). Domácí násilí se také vyznačuje citovým vydíráním, ponižováním, omezováním svobody a nesnesitelným kontrolováním. Ve většině případů se začne projevovat nenápadně a až časem eskaluje. Je důležité uvědomit si, že může postihnout kohokoliv. (Kralíčková et al., 2011)

Za domácí násilí se nepovažuje pouhý spor, jednorázový incident nebo vzájemné potyčky mezi partnery (Buskotte, 2009, s. 42). Jedná se o dlouhodobé napadání oběti, které vede téměř k nevratným životním obtížím.

1.2 Formy domácího násilí

Domácí násilí se vyskytuje v různých podobách, které se mohou vzájemně prolínat. Čírtková (2008) považuje za nezbytné, aby pracovníci v sociálních službách dokázali přesně popsat formy domácího násilí. Zjištění, o jaké formy domácího násilí se jedná, umožňuje přibližně odhadnout psychologický typ násilníka (Čírtková, 2008). Následně uvedu a popíši nejčastější formy domácího násilí.

Fyzické násilí

Jednou z forem je fyzické násilí, které se projevuje fackami, kopanci, taháním za vlasy, škracením, pálením cigarety a chováním ohrožující zdraví a život týrané osoby (Špatenková et al., 2011). U fyzického násilí je větší pravděpodobnost odhalení domácího násilí než u jiných forem. Okolí má možnost vidět na oběti modřiny a jiné rány po tělesném napadení. I přes to je důležité mít na paměti, že tyran často úmyslně oběti tělesně ubližuje na těch částech těla, které nejsou na první pohled vidět. Buskotte (2008) zmiňuje, že vše začíná u „nevinného“ pohlavku a postupně se násilí natolik stupňuje, že může dojít až k pokusu o vraždu (Buskotte, 2008, s. 41).

Psychické násilí

Další nejčastější formou je psychické násilí. Agresor svoji oběť slovně týrá, zesměšňuje, ponižuje, vyhrožuje, bezdůvodně vyslýchá a kontroluje (Matoušková, 2013, s. 24).

Čírtková (2008) psychické týrání považuje za jednání, které způsobuje emocionální újmu, která se projevuje sníženým sebevědomím, pocitu méněcennosti a ztrátou radosti ze života. Conwayová (2007) dále uvádí, že ponižování a veškeré psychologické ovládání má mnohdy větší dopad na zdraví, než fyzické týrání.

Ševčík a Špatenková (2011) rozdělují psychické násilí na verbální a neverbální. Neverbální psychické násilí zahrnuje například ničení a poškozování věcí, které má oběť ráda. Do verbálního patří veškeré slovní útoky. (Ševčík et al., 2011, s. 49)

Sexuální násilí

Dále se objevuje sexuální násilí, ve kterém dochází k sexuálnímu styku či sexuálním praktikám, které musí oběť nedobrovolně podstupovat. (Špatenková et al., 2017). Sexuální násilí souvisí s přesvědčením, že partner má právo mít sex se svojí partnerkou bez ohledu na její náladu nebo chuť. (Buskotte, 2008, s. 41)

Lockton a Ward (2006) uvádí, že sexuální násilí je pro ženy o mnohem více traumatizující než jiné formy.

Ekonomické násilí

Ekonomické násilí jako jedna z dalších forem, znamená odtrhnutí ženy od veškerých finančních prostředků. Muž ženě zakazuje chodit do práce a zabraňuje obstarávání si vlastního příjmu. Dochází k situaci, že žena je na partnerovi finančně závislá. (Matoušková, 2013, s. 24)

Stalking

Oběti domácího násilí se mohou po ukončení vztahu setkat s formou násilí, která se nazývá stalking. Buskotte (2008) zmiňuje fakt, že nejčastěji se jedná o pachatele, kteří jsou bývalými partnery, milenci nebo manželi. (Buskotte, 2008, s. 48)

Ježková (2015) popisuje stalking neboli pronásledování jako „*upnutí se na danou oběť proti její vůli*“. Toto pronásledování je opakované a dlouhodobé. (Ježková, 2015, s. 1).

Abychom mohli jednání určité osoby označit za stalking, musí se vyskytovat určitá kritéria. Stalking poznáme v případě, že pachatel omezuje svobodu oběti a vyvolává v ní stres a strach. Přes výslovné odmítnutí „stalker“ (osoba vykonávající stalking) svoji oběť neustále obtěžuje. Žena často nalézá různé vzkazy, dárky a jiné „pozornosti“. Dále se stalking projevuje neustálým kontaktováním formou telefonátů, SMS zpráv a dopisů. Pachatel svoji oběť sleduje na každém kroku a snaží se zachytit každý její pochyb. (Buskotte, 2008)

Další formy násilného jednání nazývá Matoušková (2013) jako:

- **Sociální izolace** – zákaz styku s rodinou a přáteli, zákaz telefonování a vycházení ven.
- **Zastrašování** – používání výhružek typu spáchání vraždy partnerky, opuštění rodiny nebo odnětí dětí.

- **Vyčerpávání** – odpírání spánku, potravin, tekutin, udávání nesmyslné práce. (Matoušková, 2013, s. 24)

Každá z těchto forem násilného jednání je specifická svými projevy a znehodnocuje život týrané ženy. Projevy násilného jednání pomáhají rozpoznat, zdali se jedná o domácí násilí či nikoliv.

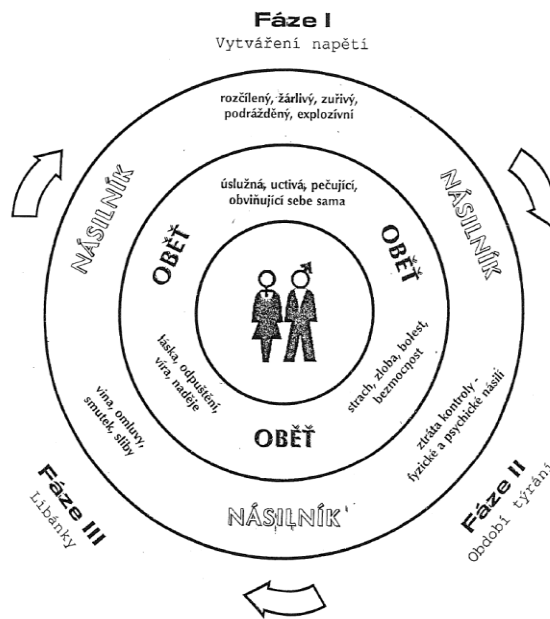
1.3 Fáze domácího násilí

Vzhledem k tomu, že domácí násilí zpravidla není jednorázový incident, objevují se opakující etapy. V odborné literatuře se tyto fáze nazývají také jako spirála domácího násilí. Marvánová-Vargová (2008) podotýká skutečnost, že cyklus domácího násilí je jeden z důvodů, proč oběť zůstává v násilném vztahu po tak dlouhou dobu. (Marvánová-Vargová, 2008 et al., s. 36)

Cyklus domácího násilí lze složit z následujících tří fází:

- **Fáze „hromadění napětí“**. Agresor ženu kritizuje a vzbuzuje v ní strach a obavy. Dochází k tomu, že žena se snaží udělat vše proto, aby k násilí nedošlo.
- **Fáze „útok“** neboli fáze týrání, ve které už dochází k fyzickému a psychickému násilí. Nastává konflikt, ve kterém oběť cítí bezmoc a nedokáže se bránit.
- **Třetí fází jsou „líbáňky“**. V této etapě se agresor omlouvá a žádá ženu o odpuštění, snaží se jeho chování zlehčovat a dodává oběti pocit, že k násilí znovu nedojde. Žena se obviňuje za partnerovo chování a následně mu odpouští. (Kopecká, 2015, s. 82-83)

Cyklus domácího násilí zachycuje Obrázek č. 1.

Obrázek č. 1 Cyklus násilí (Bednářová et al., 2003)

Zahraniční literatura dokonce rozděluje násilí do šesti cyklů:

- Fáze narůstání tenze – pachatel je vznětlivější a nedokáže ovládat své chování. Oběť se snaží situaci uklidnit, ale nedaří se jí to.
- Překlenovací fáze – oběť vzhledem k předešlému jednání prožívá bezmoc a strach.
- Fáze násilí – v této fázi dochází k násilí, které se postupem času zintenzivňuje.
- Fáze výčitek svědomí – pachatel se začíná bát důsledků svého jednání, zlehčuje danou situaci, hledá výmluvy a snaží se svalit vinu na oběť.
- Přesvědčovací fáze – jakmile se oběť rozhodne pachatele opustit nebo alespoň zmíní možnost ukončení vztahu, pachatel dělá vše proto, aby oběť přesvědčil o opaku. V první řadě ji zahrnuje dárky a sliby. Když jeho „milé chování“ nepomáhá, začne s obětí manipulovat pomocí výhrůzek. V tomto období dochází nejčastěji k nejvážnějším napadením oběti. Pokud se žena vrátí do násilného vztahu, nastává šestá fáze.
- Fáze líbánek – oběť násilníkovi odpouští, snaží se na celou negativní situaci zapomenout a věří, že k napadení znovu nedojde. Cyklus násilí ovšem pokračuje a dostává se znovu do fáze narůstání tenze. (Marvánová-Vargová et. al, s. 39)

Conwayová (2007) vidí hlavní problém v tom, že nejlogičtější doba na odchod od násilného partnera následuje hned po incidentu. Žena je stále v šoku a než začne realizovat praktické kroky k jejímu odchodu přichází fáze líbánek. (Conwayová, 2007)

V cyklu domácího násilí se stupňuje intenzita týrání. Fáze týrání se prodlužuje a fáze líbánky zkracuje (Matoušková, 2013, s.25). Čírtková (2008) uvádí, že násilné chování se může projevat jednou za půl roku nebo dokonce v delších časových intervalech (Čírtková, 2008, s. 12). Je tedy zřejmé, že délku jednotlivých období nelze přesně určit. Laird (2008) upozorňuje na to, že čím dále já násilí pácháno, tím se stává pro oběť nebezpečnějším.

Cyklus domácího násilí je pro oběť jakýsi začarovaný kruh. Oběť se snaží sama sebe přesvědčit, že se o žádné domácí násilí nejedná. Postupem času přicházejí pocity frustrace a oběť se cítí v bezvýchodné situaci. Velkým nebezpečím je pro oběť zvyšování intenzity násilí, které může vést až k ohrožení jejího života.

1.4 Příčiny domácího násilí

Za vznikem domácího násilí stojí souhrn mnoha vlivů. Dá se říci, že záleží na postoji dané společnosti a na tom, do jaké míry tuto problematiku toleruje. I rodinná výchova ovlivňuje jednání oběti a násilníka. Jedinec, který v dětství prožil domácí násilí často násilné jednání aplikuje v dospělosti. V opačném případě dochází i k takzvanému ztotožnění se s rolí oběti. To nastává u dívek, které měly agresivního otce. Osobnostní charakteristiky jako například závislost na alkoholu nebo psychická nevyrovnanost jedince, také hrají důležitou roli. Za vznikem násilného jednání může stát i nepříznivá sociální situace, tedy ztráta zaměstnání a s tím spojené finanční problémy, které vyvolávají v jedinci stres (Úlehlová et al., 2009). Daligand (2014) dále uvádí, jako příčinu „strach z žen“, který násilní muži pociťují. (Daligand, 2014, s. 13)

Jednofaktorové teorie

Ševčík a Špatenková (2011) uvádějí jednofaktorové teorie, které se týkají příčin domácího násilí. Jedná se o biologicko-genetické teorie, psychologické teorie, sociologické teorie a feministické přístupy.

Biologicko-genetické teorie vidí spojitost mezi genetikou, instinkty, vlivem biodromálních procesů a agresivním chováním. Lze tedy usoudit, že například hladina testosteronu nebo serotoninu ovlivňuje agresivitu člověka (Ševčík et al., 2011).

Psychologické teorie hledají příčiny násilí v povahových zvláštностech násilné osoby. Zahrnují pojetí masochismu, kterým se zabýval Freud a Shainness. Freud vnímá masochistu jako člověka, který nevědomě prahne po tom, aby se s ním jednalo jako s podřízeným

a slabým dítětem. Žena je přesvědčená o tom, že si utrpení zaslouží. To vše je způsobené oidipovským komplexem, tedy pocitem viny z dětství, za erotické touhy po jednom z rodičů. Shainness viděl masochismus jako něco, co je podmíněno kulturou a ne libidem. Zmínil, že muži používají násilí jako mechanismus, který podporuje jejich ego. Tito muži k sobě posléze přitahují masochistické ženy (Ševčík et al., 2011).

Po psychoanalýze následují další teorie, které vysvětlují příčiny domácího násilí. Teorie objektových vztahů interpretuje násilí jako nedostatek láskyplné péče v dětství. Jedinec neměl možnost vytvořit si jisté vazby. Dále teorie sociálního učení popisuje domácí násilí jako transgenerační přenos vzorců násilného jednání. (Ševčík et al., 2011)

Teorii stresu uvádí Ševčík (2011) jako jednu z možností, která v jedinci vyvolává násilné chování. Z empirického šetření se zjistilo, že muži pod stresem mají větší sklony k agresi než ti, co stres nepocítují. Stupeň násilí je o to vyšší v případě, že pro muže není vztah s partnerkou dostatečně významný (Ševčík et al., 2011).

Sociologické teorie a feministické přístupy se shodují na tom, že příčina násilí spočívá v „typicky mužské společnosti“. Ševčík a Špatenková (2011) vidí zdroje násilí v sociokulturních jevech, které souvisí se vznikem a uplatňováním moci a kontroly v dané společnosti. Jestliže je tedy násilí danou společností tolerováno a obětí je podsouváno, že „si za to můžou samy“ dochází k mylnému přesvědčení, že násilí je jakousi strategií k dosažení určitého cíle. Toto přesvědčení přebírají postupně všichni ostatní – muži, ženy i děti. (Ševčík et al., 2011)

Feministické přístupy zdůrazňují nadřazenost mužů jako hlavní faktor domácího násilí. Tato nadřazenost je posilována patriarchálními hodnotami společnosti, které zapříčiňují přebírání submisivní role ženy. Vzhledem k těmto hodnotám vnímá muž svoji autoritu za zcela přirozenou. Jelikož patriarchální model manželství legitimizuje nerovnost pohlaví, nemá žena „právo“ na vlastní ambice. Ve chvíli, kdy žena odmítá přijmout submisivní roli, je trestána za svoji troufalost. (Ševčík et al., 2011)

Lze se setkat i s názorem, že společnost je naopak matriarchální. V matriarchální společnosti je dominantní žena, která v rodině předává hodnoty i normy. Ševčík (2011) v této souvislosti viděl násilí vůči ženám jako reakci na přílišnou emancipaci žen. (Ševčík et al., 2011, s. 35)

Multifaktorové teorie

V současné době jsou upřednostňovány multifaktorové přístupy, vysvětlující příčiny vzniku domácího násilí. Nejčastěji zmiňovaný je „*kauzální model D. G. Duttona, který pracuje se čtyřmi strukturálními rovinami zdrojů a příčin domácího násilí*“. Představuje makrosystémové příčiny, exosystémové příčiny, mikrosystémové příčiny a ontogenetické příčiny násilí. (Úlehlová et al., 2009, s. 17)

- **Makrosystémové příčiny** – domácí je násilí je společností podporováno, jelikož převládá patriarchální model.
- **Exosystémové příčiny** – jedince ovlivňuje sociální okolí a daná životní situace. Spouštěčem násilí může být nedostatek financí, nevzdělanost či jiné faktory.
- **Mikrosystémové příčiny** – hlavní roli hraje rodina. Riziko spočívá v soukromý rodiny, kde se velice těžko uplatňují mechanismy sociální kontroly. Dále je rizikem fakt, že partneri se dobře znají, dokáží předpovědět reakce v určitých situacích, vědí, jak s druhým mluvit a jak s ním manipulovat.
- **Ontogenetické příčiny násilí** – spočívají v individuálních charakteristikách potencionální oběti a pachatele a jejich vzájemné interakci. (Úlehlová, 2009)

1.5 Mýty a předsudky o domácím násilí

Okolo domácího násilí vzniká plno mýtů a předsudků, které mají vliv na chování oběti a jeho okolí. Mnohdy právě kvůli těmto mýtům dochází k ignorování násilného jednání a brání v pomoci týraným ženám. V této kapitole chci poukázat na nejčastější mýty týkající se této problematiky a odůvodnit, proč nemusí být vždy pravdivé.

Úlehlová (2009) považuje za největší mýtus, že se jedná „*pouze o soukromou věc, do které se ostatní lidé nemají plést*“. Lidé si často neuvědomují fakt, že jakékoliv násilí nelze tolerovat. Nikdy tedy nejde jen o soukromou věc. Jako další mýty uvádí:

- „*Násilí se ženě líbí, jinak by už dávno odešla*.“ - Nikdo nemůže vědět, jaké má žena důvody, kvůli kterým nadále zůstává s násilníkem. Žena se bojí o sebe i svoje děti. Má strach ze společenského vyloučení a nedostatku financí. Domnívá se, že selhala a ostatní ji nepodpoří.
- „*Domácí násilí se odehrává jen v sociálně slabých a problémových rodinách*.“ - Domácí násilí se vyskytuje mezi lidmi bez ohledu na jejich věk, sociální status nebo vzdělání. Objevuje se i v dobře zajištěné rodině – jen s rozdílem, že může být lépe maskováno.

- „*Domácí násilí jsou spíš hádky a italská manželství.*“ - Vzhledem k tomu, že při domácím násilí proti sobě stojí oběť a násilník, nejedná se o pouhé partnerské neshody. Je tedy nutné rozlišovat vzájemné napadání a útoky, které jsou mířeny na bezbranného jedince. (Úlehlová et al., 2009, s. 13-15)

Jiné mýty a předsudky zmiňuje Buskotte (2008):

- „*Vždyť si toho muže přece vybrala sama!*“ - Na začátku vztahu se muž neprojevuje jako agresor, naopak působí jako gentleman. Agresivní chování přichází zpravidla později.
- „*Bylo toho na něj poslední dobou příliš. Není divu, že mu prostě ujela ruka!*“ - Tato fráze není žádnou omluvou za nepřiměřené jednání. Agresivní projevy se odehrávají opakovaně v rodinném prostředí na slabším jedinci.
- „*Muži si přece nesmějí nechat všechno líbit.*“ - Toto tvrzení pramení z patriarchální společnosti, ve které se muž staví do dominantní pozice. Jedná se o mylné přesvědčení, že žena má být „ta poslušná“ a dělat to, co muž momentálně vyžaduje. (Buskotte, 2008, s. 22-23)

Z těchto všech mýtu a předsudků, je cítit podtext zlehčování dané situace. Vyvolávají v oběti pocit, že si za všechno může sama. Okolí mnohdy raději předstírá, že nic nevidí, než aby se snažilo o jakoukoliv pomoc či podporu. Jsem přesvědčená o tom, že kdyby lidé viděli násilí bez uvedených předsudků, mnoho obětí by v sobě našlo odvalu odejít od tyрана.

1.6 Následky domácího násilí

Domácí násilí má vliv na zdraví jedince, který jej prožil nebo stále prožívá. Objevují se fyzické a psychické následky i změny v chování oběti. Tyto následky mohou být akutní, dlouhodobé, chronické nebo dokonce smrtelné. Přičemž, čím déle je násilí pácháno, tím závažnější jsou. I přesto, že osoba už není vystavena násilí, zdravotní následky přetrvávají dlouho poté. (Hokr Miholová et al., 2016, s. 13)

Marvánová-Vargová poukazuje i na jiné oblasti, které jsou v životě oběti zasaženy. Považuje pokles pracovní výkonnosti v zaměstnání za další následek domácího násilí, který vede k ohrožení ekonomické situace oběti. Dalším následkem je snížení sociálního statusu. (Marvánová-Vargová et al., 2008)

Fyzické následky

Úlehlová (2009) uvádí, že při fyzickém násilí vzniká takzvaná fyzická újma. Fyzickou újmou rozumíme „*narušení fyzické integrity počínaje lehčími zraněními a konče těžkým ublížením na zdraví, v krajním případě i usmrčením.*“ Mezi fyzická zranění řadíme například zlomeniny kostí, popáleniny, otřes mozku či jiné následky útoku. Stávají se i případy, kdy násilné osoby ubližují obětem na místech, které nejsou na první pohled viditelné. Je tedy zřejmé, že některé fyzické následky nelze vidět pouhým okem. (Úlehlová et al., 2009, s. 59)

Nezle opomenout následky na reprodukčním zdraví. Hokr Miholová zmiňuje, že se často vyskytuje zánět vaječnicků, vaginální infekce, chronický zánět pánve a potraty. (Hokr Miholová et al., 2016, s. 14)

Psychické následky

Často se po fyzickém zranění projeví emocionální újma. Vzhledem k tomu, že oběti ublížila blízká osoba, je pro ni situace o mnohem horší a složitější. Psychické následky jsou u každé osoby individuální a odvíjí se od prožívání a osobnosti oběti (Úlehlová et al., 2009). Mezi nejčastější psychické následky patří posttraumatická stresová porucha, deprese, úzkost, nespavost, sebepoškozování, sebevražedné sklony, poruchy příjmu potravy a ztráta sebedůvěry či sebeúcty (Hokr Miholová et al., 2016). Následně budou popsány psychické poruchy, které se nejčastěji vyskytují u osob postihnutých domácím násilím.

Syndrom týrané ženy

Termín syndrom týrané ženy zavedla psycholožka Lenore Walkerová. Snažila se pojmenovat psychické symptomy a vzorce chování vycházející z dlouhodobého partnerského násilí. O syndrom týrané ženy lze mluvit v případě, že se alespoň dvakrát opakuje celý cyklus násilí. Podle Walkerové k tomuto syndromu patří čtyři hlavní charakteristiky:

- „Žena věří, že za násilí nese vinu ona.
- Nedovede si představit, že by za násilí mohl být odpovědný někdo jiný než ona.
- Žena se bojí o svůj život a/nebo životy svých dětí.
- Žena má iracionální pocit, že násilník je všudypřítomný a vševědoucí.“ (Marvánová-Vargová et al., 2008, s.41)

Vznik syndromu týrané ženy je ovlivněn typem domácího násilí, reakcí sociálního okolí a dalšími vlivy. Nemusí se tedy projevit u všech obětí. Úlehlová (2009) podotýká, že mezi typické znaky syndromu týrané ženy patří nevysvětlitelná vazba k násilníkovi a setrvávání v nebezpečném vztahu. (Úlehlová et al., 2009, s. 64)

Syndrom týrané ženy se projevuje fyzickými, psychickými a sociálními symptomy. Objevuje se deprese, znovuprožívání traumatu, naučená bezmoc a nízké sebevědomí. Jelikož týrané ženy vykazují stejné příznaky jako osoby, co zažily traumatizující události, je dle některých autorů tento syndrom podkategorií medicínsky uznávané posttraumatické stresové poruchy. (Marvánová-Vargová et al., 2008)

Posttraumatická stresová porucha

Jedná se o poruchu, která se *„typicky rozvíjí po emočně těžké, stresující události, jež svou závažností přesahuje obvyklou lidskou zkušenost a bývá traumatickou pro většinu lidí.“* Jinými slovy se posttraumatická stresová porucha rozvíjí v důsledku působení závažných stresorů. Symptomy jsou závažnější v případě, že traumatizující událost je způsobena člověkem. Tato porucha se vyznačuje znovuprožíváním traumatického zážitku, které se projevuje „flashbacky“. Osoba se vyhýbá místům a situacím připomínající předchozí stresory. Dále se projevují obtíže s usínáním, noční můry, přehnané úlekové reakce nebo podrážděnost. (Marvánová-Vargová et al., 2008, s. 42)

Stockholmský syndrom

Stockholmský syndrom je jev, který vysvětluje chování a jednání oběti, která s násilníkem setrvává v násilním vztahu. Úlehlová (2009) jej definuje jako *„emoční vazba, pouto vzájemné závislosti mezi únoscem a zajatcem, které se rozvine, když vás někdo ohrožuje na životě, zvažuje, zda vás zabije, ale nakonec to neudělá“*. Toto jev poprvé popsal Frank Ochberk, který prováděl studii ve Stockholmu, kde došlo k přepadení banky a zadržení rukojmí. Rukojmí po jejich propuštění projevovala náklonnost k pachatelům a k policii odpor. Z této studie vyplynula existence kladného vztahu mezi obětí a pachatelem. Stockholmský syndrom se rozvíjí v případě, že oběti hrozí ohrožení jejího života, oběť má pocit, že ze stávající situace není úniku, je izolována od lidí a pociťuje přechodnou náklonnost k násilníkovi. (Úlehlová et al., 2009, s.66-67)

Cimrmanová uvádí, že oběť se snaží násilníkovi zavděčit a následně se s ním ztotožňuje. Podvědomě tak chrání svůj život nebo život svých dětí. (Cimrmanová et al., 2013)

Sebezničující reakce

Sebezničující reakce nastávají u dlouhodobého týrání. Vznikají u žen, které se cítí bezmocné a vnímají svoji situaci jako bezvýchodnou. Z tohoto důvodu používají sebezničující zvládací strategie, kterými může být užívání alkoholu či drog nebo dokonce pokus o sebevraždu. Ševčík a Špatenková (2011) popisují podoby sebezničující reakce jako: popírání viny útočníka, popírání vážnosti situace, bagatelizace následků, popírání viktimizace a odmítání možnosti pomoci (Ševčík et al., 2011, s. 45). Sebezničující reakce spadá do syndromu týrané ženy.

2. Osobnostní charakteristika pachatele a oběti

Je všeobecně známo, že neexistuje jednoznačný profil pachatele ani oběti. I přes to se dají obě skupiny charakterizovat určitými rysy, které se v případě domácího násilí nejčastěji vyskytují.

2.1 Pachatelé domácího násilí

Králičková (2011) uvádí několik hlavních znaků pachatele, kterými je „*nízká sebeúcta, slabá funkce ega, nedostatečná kontrola impulsů, extrémní žárlivost, neadekvátní reakce na stres, alkohol a sex jako prostředek ke zvýšení sebeúcty, víra v tradiční patriarchální rodinu*“. (Králičková aj. 2011, s. 9)

Úlehlová (2009) vnímá pachatele jako člověka, který mění své chování podle toho, v jaké společnosti se momentálně nachází. Navenek je pachatel považován za sympatického a galantního člověka a za zavřenými dveřmi se stává někým jiným – arogantním a agresivním. Násilná osoba je z tohoto důvodu nazývána jako člověk dvou tváří. (Úlehlová, 2009)

Osobu „dvou tváří“ popisuje Čermák (1999) jako instrumentální typ násilníka. Vyznačuje se přehnanou podezíravostí a žárlivostí. Má potřebu ovládat druhé lidi a partnerku vnímá jako svůj majetek. Jedná se často o člověka s vyšším vzděláním. (Bednářová, 2009)

Čermák (1999) dále zmiňuje, že častěji se vyskytuje emocionálně reaktivní typ násilníka. Tento typ je charakteristický nižším vzděláním a zvýšenou impulzivitou. Vzhledem k jeho vznětlivosti a neschopnosti ovládat své chování je velice nebezpečný. (Bednářová, 2009)

Čírtková shrnula násilí do tří typologií:

- „*Kriminálník – osoba s obecným sklonem k násilí.*
- *Specialista – páchá násilí pouze v rodině.*
- *Hraniční osobnost – emocionálně labilní osobnost.*“ (Úlehlová, 2009, s. 29)

Eysenck (1985) uvádí profil člověka, který se nejčastěji dopouští násilí:

- Impulzivní a bez zábran, neschopný osvojit si sociální role (extrovert).
- Úzkostný, jehož úzkost spouští naučené deviantní reakce jako např. násilí (neurotik)
- Bezstarostný, necítí vinu, empatii, bezcitný, tudíž se může projevovat antisociálně (psychotik). (Marvánová-Vargová et al., 2008, s. 32)

2.2 Oběti domácího násilí

Obětí domácího násilí se může stát kdokoliv z rodiny. Může tedy být páčáno na ženách, dětech, seniorech i mužích. Domácí násilí se zpravidla odehrává za „zavřenými dveřmi“. Lze se tedy domnívat, že i oběť se stává bytostí „dvou tváří“ jako samotný pachatel. Oběť se mnohdy snaží před okolím skrývat své problémy a trápení. To pramení ze strachu a studu. Okolí bez výrazných stop po fyzickém napadení nemají tušení, co se v dané rodině odehrává. Venglářová (2008) tvrdí, že čím delší dobu násilí trvá, tím více oběť ztrácí svoje sebevědomí a schopnost situaci řešit. (Venglářová, 2008)

Velikovská (2016) podotýká, že lidé, kteří si prošli násilím, nechtějí být spojovány se statutem oběti. Chtějí, aby je ostatní vnímali jako osoby, které mají kontrolu nad svým životem. Proto je pro oběť přijatelnější název „survivor“ – ten, kdo přežil. (Velikovská, 2016)

Ženy jako oběti domácího násilí

Daligand (2014) zmiňuje, že ze sto obětí partnerského násilí je v současné době devadesát žen a deset mužů. (Daligand, 2014, s. 13) Mnozí autoři se shodují, že právě ženy jsou nejčastějšími oběťmi. Voňková a Macháčová (2003) píší, že objektem domácího násilí se může stát kterákoliv žena, a to v jakémkoliv věku, bez hledu na vzdělání, kulturu a ekonomický status. (Voňková aj., 2003)

Bednářová (2009) uvádí za podstatné dětství dané ženy. V případě zkušeností s citovou deprivací či týráním si žena opakovaně vybírá nevhodné partnery. Tito partneři se vyznačují stejným vzorcem chování, které zažila žena v dětství. Bednářová dále přikládá význam nízkému sebevědomí, které se odvíjí od nedostatečného přijetí blízkých osoby. Žena si připadá ošklivá a hloupá. Proto přijímá za partnera téměř kohokoliv, nýbrž je ráda, že alespoň někdo o ní jeví zájem. (Bednářová, 2009, s. 15)

Ze studie Hotalinga a Sugarmana (1986) nebyli zjištěny žádné typické rysy týraných žen. Ovšem bylo zjištěno, že u týraných žen je jiná míra výskytu násilí v jejich primární rodině než u žen, které neprožily partnerské násilí. (Marvánová-Vargová, 2008)

Existuje typický portrét týrané ženy (Dobrzyńska-Mesterhazy in Badura-Madej, 1999):

- *„Je materiálně závislá na svém partnerovi.*
- *Je podřízená (submisivní) a poslušná.*
- *Udržuje minimální nebo žádné sociální kontakty s dalšími lidmi.*
- *Často omlouvá partnerovo chování jeho náladou nebo nepříjemnostmi, které prožil v práci, či jako důsledek zážitků z dětství.*

- *Je vystrašená.*
- *Trpí pocitem vlastní bezmoci, beznaděje a bezcennosti.*
- *Myslí si, že situace nemá řešení, ačkoli už nemůže déle snést partnerovo násilí.*
- *Má intenzivní pocity viny a je přesvědčená, že to, co se jí přihodilo, si zaslouží: (Je to moje chyba ...).*
- *Rychle zdůvodní, že je to poslední bití, které ji potkalo a bezmezně věří, že se partner „zlepší“.*
- *Stydí se vyprávět o svých zkušenostech a způsobech, jakými s ní partner zachází.*
- *Má snahu používat sex jako pokus o upevnění intimního vztahu se svým partnerem.*
- *Je silně emocionálně závislá na partnerovi – neumí si představit život bez něho, ale ani s ním.*“ (Ševčík et al., 2011, s. 92)

Děti jako oběti domácího násilí

Organizace ROSA uvádí, že fyzické násilí se vykytuje u 48 % a psychické týrání u 38 % dětí (Úlehlová, 2009). Ovšem násilí páchané na dětech se objevuje častěji, než prezentují všechny statistiky. Je důležité zmínit, že děti mohou být přímými i nepřímými oběťmi domácího násilí. Ševčík (2011) uvádí přímou viktimizaci a nepřímou viktimizaci. Přímá viktimizace znamená situaci, ve které je dítě přímou obětí domácího násilí, páchané vlastními rodiči či blízkou osobou. Jedná se o fyzické, psychické a sexuální násilí. Nepřímá viktimizace zahrnuje děti, které jsou nepřímou obětí domácího násilí odehrávající se mezi osobami žijící ve stejné domácnosti. Obě situace narušují zdravý vývoj dítěte (Ševčík et al., 2011).

Děti, které jsou přímými či nepřímými oběťmi vykazují stejné symptomy jako děti se syndromem CAN (syndrom týraného, zneužívaného a zanedbaného dítěte). Syndrom CAN lze označit jako: *„Poškození dítěte v oblasti psychického, fyzického a sociálního stavu a vývoje, které vznikají v důsledku jakéhokoliv nenáhodného ubližujícího jednání vychovatelů.“* (Úlehlová et al., 2009)

Úlehlová (2009) uvádí, že vzhledem k situaci, kterou dítě prožívá dochází ke snaze vytvořit si následné strategie či stavy, které vedou k překonání negativních emocí:

- **Deprese** – vyjádření osamělosti, ztráty radosti ze života, ztráty naděje.
- **Regrese** – návrat do nižších vývojových stádií a zařazení strategií, které tehdy přinášely uspokojení.
- **Apatie** – jako stažení se z nebezpečného světa, aby již nemohl ubližovat.

- **Problémy v chování** – hyperaktivita, agresivita – pro získávání pozornosti a neschopnosti získat věci jinou cestou.
- **Poruchy příjmu potravy** – anorexie, bulimie, přejídání jako náhradní uspokojování afektivních potřeb.
- **Psychosomatické problémy** – na tělesné rovině vyjadřují své psychické problémy.
- **Problémy se spánkem** – noční můry, strach z toho, co bude, až bude spát, nespavost.
- **Disociativní amnézie** – částečná ztráta paměti na psychicky příliš zatěžující události.
- **Enuréza, enkopréza, balbuties** (koktavost). (Úlehlová, 2009, s.51)

Muži jako oběti domácího násilí

Společnost vnímá muže jako silné pohlaví a předpokládá, že se dokáže jakémukoliv násilí ubránit. Ovšem i muži se stávají oběťmi domácího násilí. Statistiky poradenských center odhadují 2-5 % mužských obětí domácího násilí. Násilí se pravděpodobně vyskytuje o mnohem častěji, než uvádí statistiky. Přesný počet obětí je těžké zjistit, jelikož muži málokdy přiznají, že je jejich partnerka týrá a stydí se vyhledat pomoc. (Úlehlová, 2009)

Nejčastěji se obětmi stávají muži podržující se ostatním. Neprojevují se agresivně a působí „zženštělým“ dojmem. Mají problém navazovat kontakt s cizími lidmi, a tak často volí neosobní způsoby seznamování – inzerát, seznamka a jiné. Často se jedná o muže s nadváhou. (Špatenková et al., 2011, s.134)

Senioři jako oběti domácího násilí

Starší lidé se vyznačují svojí zranitelností a bezbranností, proto také patří mezi osoby ohrožené domácím násilím. Vzhledem ke svému věku se nedokáží bránit a jsou závislí na svých blízkých. O svém trápení se nechtějí nikomu svěřit, je pro ně velice těžké, že jim ubližují jejich vlastní děti, vnoučata nebo jiní příbuzní. Žijí v přesvědčení, že by jim stejně nikdo nedokázal pomoci.

Násilí je nejčastěji pácháno na ženách okolo 70 - 80let, dále na seniorech s nedostatečným vzděláním nebo trpící určitým postižením. Úlehlová (2009) považuje sociální izolaci, závislost na agresorovi, ztrátu soběstačnosti, špatný zdravotní stav a syndrom demence za hlavní faktory zvyšující ohroženost seniorů. (Úlehlová, 2009)

Týrání, zneužívání a zanedbávání seniorů je označováno jako syndrom EAN. Zahrnuje násilí tělesné a psychické, zneužívání finanční, sexuální zneužívání a zanedbávání péče. K dalším formám EAN patří zanedbávání sebe sama a druhotné neboli systémové týrání. V hospodářských vyspělých zemích se s těmito formy násilí setkalo přibližně 5 % seniorů v domácím prostředí. (Čeledová, 2012, s.109)

Hendikepovaní jako oběti domácího násilí

Hendikepovaná osoba je odkázána na pomoc svého okolí, automaticky se tak stává snadnou obětí domácího násilí. Pachatel si je moc dobře vědom toho, že oběť je na něm závislá. Nejedná se jen o závislost citovou či finanční, ale především existenční. Pro osoby s fyzickou či mentální indispozicí je velice obtížné vyhledat pomoc, někdy je to dokonce nemožné. Je třeba zmínit i fakt, že osoby se zdravotním postižením jsou lehce ovlivnitelní a vzhledem k mentálnímu postižení také neschopni samostatného jednání. Za další úskalí lze považovat i fyzickou nepřístupnost, tím je myšlený například špatný přístup do různých budov pro vozíčkáře a jiné. To může být jedním z důvodů k nevyhledání pomoci.

Dle výzkumů americké provenience je domácí násilí pácháno přibližně na 5 % zdravotně postižených. Nejčastější formou násilí je v těchto případech zanedbávání druhou osobou. (Úlehlová, 2009)

3. Pomoc osobám ohroženým domácím násilím

V této kapitole uvedu nejznámější organizace, které pomáhají lidem ohroženým domácím násilím. Následně popíši nejčastější služby poskytované obětem domácího násilí a legislativní opatření a možnost právní ochrany obětí.

3.1 Organizace zabývající se domácím násilím v ČR

ROSA – centrum pro ženy

ROSA neboli centrum pro ženy je nestátní nezisková organizace zaměřená na pomoc ženám a jejich dětem, které se staly oběťmi domácího násilí. Tato organizace usiluje o prevenci tohoto jevu a zlepšení systému pomoci. Jejich činnost také zahrnuje komplexní pomoc pro oběti domácího násilí, kterými je:

- krizová intervence,
- sociálně-terapeutické poradenství,
- vytvoření bezpečnostního plánu,
- poskytování utajeného azylového bydlení pro oběti domácího násilí,
- telefonická krizová pomoc pro všechny oběti domácího násilí. (ROSA, ©2014).

ACORUS

ACORUS je občanské sdružení poskytující komplexní odbornou pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Snaží se pomoc klientům k překonání nepříznivé sociální situace a k začlenění do normálního života bez přítomnosti domácího násilí. Jejich hlavní služby jsou: azylový dům, krizová pomoc, odborné sociální poradenství, poskytování právních. (ACORUS, ©2011)

V roce 2015 bylo významnou událostí otevření centra LOCIKA, což je centrum pomoci pro děti ohrožené domácím násilím. Vzniklo na základě projektu ACORUSU, který se nazývá „Tři pilíře bezpečí“. Centrum LOCIKA podporuje rodiče v jejich rodičovských kompetencích a dovednostech, usiluje o obnovu zdravých rodinných vztahů, chrání dítě před sekundární viktimizací, pomáhá realizovat právo dětí na jejich dětství bez násilí a vyrovnat se důsledky domácího násilí. (centrum LOCIKA, ©2018)

Organizace ACORUS v rámci svého projektu „Tři pilíře bezpečí“ prováděla výzkum, za který byl zodpovědný Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. Cíl výzkumu spočíval v systematickém zmapování klientely, která využívá pobytových služeb ACORUSU a prostřednictvím kvalitativních metod poskytnout informace vedoucí ke komplexnímu

posouzení vlivu domácího násilí na psychosociální vývoj dítěte. Samotný výzkum zahrnoval čtyři výzkumné aktivity: kvantitativní analýzy dat ze spisové dokumentace klientů služeb Acorusu, hloubkové rozhovory s mladými lidmi, kteří v dětství zažili domácí násilí a rozhovory s dětmi z centra Locika, kteří se stali svědky domácího násilí.

Kvantitativní analýza je zaměřená na klientky Acorusu, které v roce 2002 až 2013 čerpaly jednu z pobytových služeb, tedy využily krizovou pomoc nebo azylový dům. Informace vychází z údajů, které jsou zaznamenány ve spisovné dokumentaci každé klientky. Na základě těchto záznamů byl sestaven vlastní dotazník a pracovník Acorusu jej vyplňoval dle uvedených informací. Z výzkumu vyplynuli následující poznatky:

- Nejčastěji prošly krizovou intervencí či azylovým domem klientky ve věku 25 - 39 let, v průměru jim bylo 35 let.
- Nejčastěji se klientky o službách Acorusu dověděly od jiných pracovníků v sociálních službách. Lékaři a internet byli vyhodnoceny za méně podstatné zdroje.
- Nejméně vyhledávaly pobytové služby vysokoškolačky.
- Až polovina klientek byla při příchodu do pobytové služby vdaná a každá třetí svobodná.
- Nejčastěji se stávají oběťmi domácího násilí ženy, které jsou nezaměstnané nebo pocházejí z nízkopříjmové domácnosti.
- Ve výzkumném souboru se nejvíce vyskytovaly ženy na mateřské nebo rodičovské dovolené.
- Většina klientek měly alespoň jedno nezletilé dítě.
- Přibližně každé druhé dítě zažilo násilí od vlastního otce nebo partnera matky.
- Polovina klientek vyhledala odbornou pomoc od tří let od prvních projevů domácího násilí.
- Pomoc u svých blízkých hledalo pouze 14 % klientek.
- Nejčastější motiv týraných žen k vyhledání služby Acorus byl brutální útok partnera, velké problémy dětí (nеспavost, častý pláč, projevy strachu a úzkosti), když děti začaly přebírat násilné vzorce chování nebo podněcovaly matku k tomu, že chování partnera už je příliš. (Barvíková, Paloncyová, 2016)

Bílý kruh bezpečí

Bílý kruh bezpečí pomáhá obětem trestných činů. Jejich pomoc obsahuje poskytování právních informací, psychologická poradenství, sociální poradenství, praktické rady a informace. Tyto služby poskytují odborně způsobilí poradci – právníci, psychologové a sociální pracovníci. Komplexní pomoc bílého kruhu bezpečí je poskytována prostřednictvím:

- bezplatné nonstop linky 116 006 - pro oběti kriminality a domácího násilí,
- celostátní síť poraden BKB,
- centrály BKB v Praze,
- intervenčního centra BKB v Ostravě,
- klíčových sociálních pracovníků (případových manažerů) pro zvláště zranitelné oběti a pozůstalé,
- linky BKB 257 317 110 - nonstop pomoc obětem a svědkům trestných činů,
- DONA linky 2 51 51 13 13 - nonstop pomoc obětem domácího násilí. (Bílý kruh bezpečí, ©2009)

Zřizovatelem DONA linky je bílý kruh bezpečí. Jedná se o nejvyhledávanější telefonickou službu, která poskytuje krizovou intervenci, osobám ohroženým domácím násilím a svědkům domácího násilí. Díky iniciativě Bílého kruhu bezpečí a společnosti Philip Morris ČR a.s. vznikl 1. ledna 2007, zákon na ochranu před domácím násilím – zákon č. 135/2006 Sb. (Bílý kruh bezpečí, ©2009).

proFem o.p.s. – centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí

Hlavním posláním proFem o.p.s. je podpora osob ohrožených jakýmkoliv druhem násilí. Dále je zaměřeno na prevenci v oblasti násilí a realizaci projektů upozorňující společnost na danou problematiku. Poskytují odborné sociální poradenství v rámci osobní konzultace nebo prostřednictvím linky právní pomoci, internetového poradenství a chatového poradenství. Služby jsou bezplatné. (proFem©2018)

3.2 Druhy pomoci

Krizová intervence

Každý člověk ve svém životě se může ocitnout v krizi. Ovšem v případě domácího násilí je krize nevyhnutelná. Jedinec proto má možnost vyhledat tuto službu, která je zaměřená na okamžitou podporu při zvládnání náročných životních situací.

Krizovou intervenci rozdělujeme na „neformální“ a „formální“. Neformální pomoc v krizi mohou poskytovat osoby v okolí jedince, tedy rodinný příslušníci, přátelé, sousedé a další. Jakmile je neformální pomoc nedostačující či z nějakých důvodů selže, je na řadě pomoc formální neboli institucionalizovaná. V rámci krizové intervence probíhá rozhovor buď tváří v tvář nebo telefonicky. (Špatenková et al., 2011)

Cílem krizové intervence je v první řadě zajištění bezpečí a zabránění bezprostředního ohrožení. Dále zahrnuje podání informací o dostupnosti zdrojů, aby klient získal přehled o jeho možnostech. (Marvánová-Vargová et al., 2008)

Jedná se o metodu, při které se pracovník snaží klienta podpořit k tomu, aby dokázal vyřešit svoji současnou situaci a pomáhá mu k obnově jeho vlastních sil (Baštecká, 2005).

Krizová intervence je také důležitá v momentě, kdy se žena rozhoduje, zdali nadále zůstane či nezůstane v násilném vztahu. V této fázi pomáhá ženě získat odvalu k jejímu odchodu od tyrana. (Ševčík et al., 2011)

Telefonická krizová intervence

Telefonickou krizovou intervenci poskytují pracovníci prostřednictvím telefonu. Jedná se o linky důvěry, které jsou specializované na určitou cílovou skupinu osob. Nejznámější telefonickou linkou, která pomáhá osobám ohroženým domácím násilím je DONA linka.

Linky důvěry jsou anonymní, což mnohdy pomáhá klientovi k překonání jeho studu. Další výhodou je nepřetržitá pomoc, službu je možné využít v denní i noční dobu. Jedinec, který se ocitl v krizi může zavolat kdykoliv a odkudkoliv. V případě, že se klient necítí během rozhovoru příjemně má možnost zavěsit. Špatenková (2011) považuje první 1-2 minuty za kritické, proto je nutné, aby pracovník rychle navázal kontakt s volajícím a došlo k navození důvěry. Nevýhodou telefonické krizové intervence je neverbální komunikace, tedy nemožnost vidět gesta klienta. Pracovník musí pozorně naslouchat a vnímat tón hlasu (Špatenková et al., 2011).

Poradenství a terapie

Vzhledem k následkům domácího násilí je nutná dlouhodobější pomoc. Krizová intervence je krátkodobá a časově omezená. Proto je vhodné po ukončení krizové intervence navázat na poradenství nebo terapii. (Špatenková et al., s.155) Často dochází k záměně pojmů terapie a poradenství, jelikož se jejich hranice mohou nechtěně prolínat. Je třeba mít na paměti, že se jedná o dva odlišné termíny. Terapie se především zaměřuje na různé duševní poruchy a následně se je snaží léčit. Pomáhá obětem, které jsou poznamenány psychickými následky. Zatímco poradenství pomáhá klientce k nalezení řešení její současné situace a hledání jejich možností. Ovšem jakmile se v poradenství pracovník zaměřuje dlouhou dobu na duševní problémy klienta, dochází ke stejnému efektu jako při terapii (Buskotte, 2008, s. 116).

Práce ve skupině

Práce ve skupině může být pro oběť domácího násilí velkou sociální podporou. Každý ve skupině má prostor vyjádřit své pocity. Skupina se vzájemně podporuje a sděluje si své zkušenosti. Dochází ke snižování studu, sebeobviňování a jiných negativních pocitů, které jsou pro oběť typické. Forma práce ve skupině může nabývat různých podob, záleží především na roli a přítomnosti terapeuta. Skupinovou práci lze rozdělit na terapeutickou, podpůrnou či svépomocnou. (Marvánová-Vargová et al., 2008)

Azylové domy

Azylový dům poskytuje služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci. Každý azylový dům se zaměřuje na určitou cílovou skupinu.

Jedná se o specializované pobytové zařízení, ve kterém mohou oběti domácího násilí nalézt své útočiště. Ženy často přicházejí do azylového domu, jelikož se ve svém domě necítí bezpečně. Proto se azylový dům snaží ženám poskytovat ochranu a podporu. Ženy si mohou v azylovém domě psychicky i fyzicky odpočinout a načerpat tak energii. V průběhu pobytu mají možnost využít pomoc profesionálů a vyškolených odborníků. Výhodou pro klientky je, že pobyt v azylovém domě nenarušuje jejich dosavadní činnosti, mohou chodit do práce nebo si hledat nové zaměstnání. Záleží na jejich rozhodnutí, jak bude probíhat jejich den. Mnohdy se stává, že azylové domy nemají volné kapacity, a tak klientky musejí čekat. (Buskotte, 2008)

Azylové domy také nabízí aktivizační programy napomáhající k návratu do původního života. Je třeba zmínit, že klienti azylového domu si za svůj pobyt musí zaplatit. Platba je vzhledem k nepříznivé situaci úměrná jejich možnostem. (Gulová, 2011)

Církyve

Církev je jedna z dalších možností, kde mohou oběti domácího násilí vyhledat pomoc. Nejedná se o organizovanou pomoc jako u celostátních organizací, zato má osobní charakter. Křesťanská víra je založená na pomoci lidem, kteří jsou v nouzi. Církevní organizace se nejčastěji zaměřují na azylovou pomoc pro matky s dětmi. (Conwayová, 2007)

Intervenční centra

Intervenční centra patří k bezplatným sociálním službám, které jsou rozděleny na ambulantní, terénní nebo pobytové. (Mpsv, ©2009)

V České republice se nachází celkem 15 center nabízející okamžitou a bezprostřední pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Fungují od 1. ledna 2007 a každý kraj má své intervenční centrum. Spolupracují s policií České republiky, která je povinna do 24 hodin informovat intervenční centrum na základě hlášení o okamžitém vykazání násilné osoby. Následně intervenční centrum kontaktuje ohroženou osobu do 48 hodin od předání informace od policie. Intervenční centrum také spolupracuje s orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi a nestátními a charitativní organizacemi. (Buskotte, 2008)

O pomoc intervenčního centra může požádat, jakákoliv osoba ohrožená domácím násilím nebo osoba žijící ve společném obydlí, a to i bez podnětu policie. (Mpsv, ©2009)

V intervenčním centru je klient informován o jeho možnostech a právech. Poradkyně mají za úkol seznámit klienta s možností podání trestního oznámení, zažádání o vykazání násilné osoby ze společného bytu a jiných věcech týkající se jeho situace. V případě, že poradce bude chtít informovat policii nebo jinou instituci o případu klienta, musí dostat jeho svolení. (Buskotte, 2008)

3.3 Právní pomoc a legislativa v oblasti domácího násilí na území České Republiky

Legislativní opatření a možnost právní ochrany obětí je účinnou prevencí usilující o zabránění opakování násilí v rodině. Ochrana oběti by měla být v případě domácího násilí záměrem každé intervence. (Marvánová-Vargová et al., 2008)

Zákon na ochranu před domácím násilím tvoří tři pilíře ochrany, kterými jsou:

1. policie ČR,
2. intervenční centra,
3. soudy ČR.

Právní rámec problematiky domácího násilí je tvořen těmito základními zákony:

- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím.
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

(IDT Brno, © 2009-2018)

Listina základních práv a svobod

V obecném pojetí se právní úprava domácího násilí odvíjí od Ústavy České Republiky, tj. zákon č.1/1993 Sb. a Listinou základních práv a svobod, tj. zákon č. 2/1993 Sb., dále také směrnicemi Evropské unie, zabývajícími se problematikou domácího násilí.

Listina základních práv a svobod zahrnuje nejhlavnější práva člověka, kterými je právo na život, zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení, právo na osobní svobodu a právo na lidskou důstojnost. (Úlehlová, 2009)

Policie České republiky

Prvním pilířem je Policie České Republiky, ta je po vyhodnocení oprávněna podle § 44–47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky využít institut vykázání. Novela tohoto zákona vešla v platnost 1.1.2009 a má podobu takzvaného faktického úkonu, přičemž policisté vydávají pouze potvrzení o vykázání mimo režim správního řádu. Rozdíl oproti době před touto novelou je ten, že předtím bylo rozhodování o vykázání pro policisty podle správního řádu zatěžující a často jim působilo aplikační problémy. (Ševčík, Špatenková, 2011)

Co se týká praxe, policista nejprve, jak již bylo výše zmíněno, vyhodnotí přítomnost znaků, které musí být naplněny pro vyhodnocení, že se jedná o domácí násilí (stupňování, opakovanost, dlouhodobost, jasné vymezení rolí oběti a násilníka). K tomuto hodnocení může často vést nejen informace od oznamovatele, ale také svědectví např. příbuzných, sousedů či jinak zapojených osob. Samozřejmostí je následná lustrace osob v informačních systémech Policie České republiky pro zjištění, zda některá z osob již dříve nebyla řešena za podobný incident nebo již v této domácnosti policisté nezasahovali. Pro zjištění míry rizika případného napadení ohrožené osoby využívá policie metodu dotazníku s názvem SARA DN. Pokud policisté shledají skutečnost, že se opravdu jedná o domácí násilí, přistoupí k vykázání násilné osoby na dobu deseti dní, a to i přes nesouhlas vykázané či ohrožené osoby. Lhůta začíná běžet následující den po dni vykázání a nedá se žádným způsobem zkrátit. (Ševčík, Špatenková, 2011)

Policista rozhodnutí o vykázání sdělí oběma aktérům ústně a předám jim oproti podpisu písemné potvrzení o vykázání. Násilník může proti vykázání v případě nesouhlasu podat námitky, které je policista povinen uvést do potvrzení o vykázání, nebo tyto námitky může vykázaná osoba podat do tří dnů ode dne převzetí na krajském policejním ředitelství. V poslední řadě, je vykázaná osoba policisty informována o možném dočasném ubytování a vyžádá si od něj adresu pro doručování dalších písemností. (Ševčík, Špatenková, 2011)

Povinnosti vykázané osoby jsou:

- prostor, který je v potvrzení o vykázání ihned opustit,
- nevracet se do tohoto prostoru,
- nekontaktovat a nenavazovat žádnou komunikaci s osobou ohroženou,
- veškeré klíče, či jiné přístupy k bytu či domu na výzvu odevzdat policii.

Naproti tomu, práva vykázané osoby jsou:

- vzít si s sebou před odchodem doklady, cennosti a věci sloužící k osobní potřebě,
- vzít si sebou jiné nezbytné věci potřebné pro výkon povolání apod., i po jeho opuštění, ale pouze jednou a za přítomnosti policie,
- na lince 158 lze ověřit správnost vykázání,
- kopii záznamu o vykázání si může vyzvednout na daném útvaru policie.

Povinnosti policie:

- provést nejméně jednou kontrolu dodržování povinností násilné osoby,
- o všech provedených úkonech a opatření sepsat úřední záznam,
- poslat úřední záznam o vykázání:
 - a) příslušnému intervenčnímu centru,
 - b) příslušnému okresnímu soudu,
 - c) příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí (pokud žije ve společné domácnosti nezletilé dítě).

(Ševčík, Špatenková, 2011)

Právní vymezení intervenčních center

Druhý pilíř tvoří činnost intervenčních center, zaopatřují zákony č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Po policejním vykázání je povinností intervenčního centra poskytnout pomoc ohrožené osobě během lhůty deseti dní. Jedná se především o sociálně-právní a psychologickou pomoc poskytovanou pracovníky intervenčního centra. Pomoc musí být nabídnuta ohrožené osobě do 48 hodin od doručení úředního záznamu o vykázání služební poštou Policií ČR. (Ševčík et al., 2011)

Činnost intervenčních center je podrobněji popsána v předchozí kapitole viz. strana 28.

Soud

Třetím pilířem pro ochranu osob ohrožených domácím násilím je speciální typ předběžného opatření, které je nařízený soudem podle § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Tento zákon se zaměřuje na ochranu ohrožené osoby a ochranu společného obydlí, ve kterém docházelo k domácímu násilí.

Ohrožená osoba má možnost podat návrh na vydání předběžného opatření v době policejního vykázaní násilné osoby. Desetidenní vykázaní je tak prodlouženo do té doby, než soud rozhodne o návrhu. Policejní ochrana trvá i přes to, že návrh byl podán, až desátý den od vykázaní. V případě, že ohrožená osoba podá návrh i bez předchozího vykázaní, je soud povinen do 48 hodin o návrhu rozhodnout.

Soud nařizuje předběžné opatření v případě, jeli *„jednáním účastníka, proti němuž návrh směřuje, vážným způsobem ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost navrhovatele. Ten se může návrhu domáhat, aby žalovaný opustil společné obydlí i jeho bezprostřední okolí, nevstupoval do bezprostředního okolí společného obydlí nebo obydlí navrhovatele a nezdržoval se tam, zdržel se setkání s navrhovatelem, zdržel se nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem.“* (Ševčík, 2011 s. 137)

Mimo prostředky soukromoprávní, u kterých je nutný aktivní přístup ohrožené osoby, se také využívají veřejnoprávní prostředky zajišťující ochranu před domácím násilím. Policie může věc předat přestupkové komisi k projednání přestupku nebo může zahájit trestní řízení v případě, že vyhodnotí násilníkové chování za nebezpečné. Jednání násilné osoby lze rozdělit na přestupek a trestní čin. O přestupek se jedná v situaci, kde jednání násilné osoby nedosahuje intenzity trestního činu. Dle § 49 zákona č. 200/1990 Sb. se přestupků dopouští ten, kdo:

- *„jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch,*
- *jinému z nedbalosti ublíží na zdraví,*
- *úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním.“* (Ševčík, 2011, s. 141)

Dle zákona č. 40/2009 Sb. (dále jen TZ) se za trestní čin považuje jednání násilné osoby, které dosáhlo intenzity trestního činu. Mezi nejčastější trestné činy:

- *„trestné činy těžké ublížení na zdraví (§145 TZ), kde hrozí v základním rozmezí trest odnětí svobody na tři až deset let,*
- *ublížení na zdraví (§146 TZ) se sankcí odnětí svobody na šest měsíců až tři roky,*

- *omezování osobní svobody s trestem odnětí svobody (§171 TZ) až na dva roky,*
- *vydírání (§176 TZ), trest odnětí svobody na šest měsíců až čtyři roky nebo peněžní trest,*
- *znásilnění (§185 TZ), trest odnětí svobody na šest měsíců až pět let.“ (Ševčík, 2011, s. 141-142)*

Práva obětí trestních činů

V roce 2013 byl přijat zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestních činů, který zahrnuje práva poškozené osoby a klade požadavky na orgány činné v trestním řízení. Dále tento zákon novelizuje trestní řád a jiné zákony (Velikovská, 2016). Zákon upravuje především právo na „*poskytnutí odborné pomoci, právo na informace, právo na ochranu soukromí a právo na ochranu před sekundární viktimizací ze strany orgánů činných v trestním řízení*“.
(Špatenková, 2017)

Zákon o obětech trestních činů:

- definuje oběť jako fyzickou osobu, která se stala obětí trestního činu, čímž jí byla způsobena majetková či nemajetková újma nebo se na její úkor pachatel obohatil,
- věnuje zvýšenou pozornost zvláště zranitelným obětem, například dětem a handicapovaným,
- poprvé definuje druhotnou újmu a usiluje o její zabránění pomocí nařízených zásad chování v přístupu zainteresovaných orgánů k oběti,
- oběť má právo na peněžitou pomoc,
- orgány činné v trestním řízení mají povinnost informovat oběť o jejích právech,
- oběť má právo na ochranu soukromí a ochranu před hrozícím nebezpečím,
- oběť má právo využít odborných služeb a to bezplatně. (Velikovská, 2016)

PRAKTICKÁ ČÁST

4. Metodologie výzkumu

Mnoho žen snáší násilí ze strany partnera i několik let a některé dokonce od násilníka neodejdou. Domnívám se, že týraná žena potřebuje podnět, který v ní vzbudí odvahu ukončit všechno to trápení, které musí snášet. To mě vedlo k otázce „jaký ženy potřebují impuls k tomu, aby odešly z násilného vztahu?“

Cílem praktické části diplomové práce je zjistit hlavní impulsy odchodu od tyрана. Rozhodla jsem se pro kvalitativní výzkum, který umožňuje hlouběji pochopit situaci týraných žen. Kvalitativní výzkum je prováděn pomocí polostrukturovaného rozhovoru s celkem devíti ženami, které se staly oběťmi domácího násilí. Z čehož jsou čtyři klientkami Azylového domu, dvě bývalé klientky azylového domu a zbytek jsou, ženy, které nevyhledaly pomoc u žádné z příslušných pomáhajících organizací.

Stanovení cíle výzkumu

Hlavním cílem je zjistit, jaký zlomový moment (impuls) musel přijít, aby žena odešla z násilného vztahu a také, co nebo kdo jí pomohl v její nepříznivé situaci.

Výzkumné otázky:

1. Jak ženy prožívaly domácí násilí?
2. Jaký byl hlavní impuls k odchodu od tyрана?
3. Co ženám pomohlo k odchodu z násilného vztahu?
4. Proč týrané ženy setrvávají v násilném vztahu po tak dlouhou dobu?

4.1 Metoda sběru dat

Ke sběru dat jsem si zvolila polostrukturovaný rozhovor, jehož předmětem je soubor otázek, u kterých nemusí být striktně dodrženo jejich pořadí a umožňuje přirozenější kontakt s informantem. (Reichel, 2009) Touto metodou jsem se snažila zjistit, jak týrané ženy vnímaly život s násilníkem, a co je vedlo k tomu něco změnit. Před tím, než byl prováděn interview jsem si nacvičovala průběh rozhovoru, abych se vyvarovala případných nejasností pokládaných otázek nebo jiným komplikacím.

Důležité pro mě bylo před rozhovorem navození vzájemné důvěry, jelikož jsem si byla vědoma citlivostí daného tématu. Rozhovory probíhaly přibližně 30minut. Záleželo na délce vyjádření žen a jejich časových možnostech. Rozhovory jsem se rozhodla nahrávat na diktafon ve svém mobilním zařízení, jelikož jsem měla obavy z toho, že bych odpovědi respondentek nestihla zaznamenávat písemně a vedlo by to k mojí nepozornosti. Rozhovory byly po nahrání doslovně přepsány, abych zachovala jejich autentičnost.

Rozhovor obsahoval celkem 11 otázek, které směřovali k cíli výzkumu:

1. Kdy jste si všimla násilí partnera?
2. Jakého násilí se na vás partner dopouštěl?
3. Stupňovalo se násilí ze strany partnera?
4. Jak dlouho jste snášela partnerovo násilí?
5. V jakém momentě jste si uvědomila, že chcete od partnera odejít?
6. Co vás vedlo k tomu odejít z násilného vztahu?
7. Proč jste po tak dlouhou dobu zůstávala v násilném vztahu?
8. Co vám pomohl od partnera odejít?
9. Vyhledala jste odbornou či specializovanou pomoc? Ano, ne?
10. Jak Vás ovlivnila tato zkušenost?
11. Jak jste celou situaci prožívala?

4.2 Etické aspekty výzkumného šetření

Při psaní diplomové práce jsem dodržovala etické normy, které uvádí Miovský (2006):

- a) ochrana soukromí a osobních údajů,
- b) informovaný souhlas s účastí, na výzkumu,
- c) ochrana před újmou či poškozením.

Všechny participantky byly před provedením rozhovoru seznámeny s tématem a záměrem mojí diplomové práce. Dále byly informované o nahrávání průběhu rozhovoru na diktafon. Zároveň došlo k ujištění, že zůstanou v anonymitě a jejich pravá jména nebudou uvedena. Následně jsem obdržela písemný informovaný souhlas, který je v archivu autorky. V archivu autorky je uložena také nahrávka rozhovorů na CD. Každá z žen měla možnost vybrat místo pro vedení rozhovoru.

4.3 Výběr participantů

Výzkum je zaměřený na ženy, které se staly oběťmi domácího násilí. Proto jsem hledala participantky, které byly týrány svým partnerem či manželem, bez ohledu na jejich věk. Vzhledem k tomu, že jsem v rámci školy absolvovala praxi v azylovém domě Jonáš v České Lípě, mi bylo umožněno provádět výzkum se čtyřmi ženami právě na tomto místě. I přes to, že v azylovém domě v té době pobývalo celkem jedenáct klientek, pouze čtyři zažily domácí násilí. Rozhovor probíhal v prostorách azylového domu, konkrétně venku na lavičkách, kde ženy trávily rády svůj čas. Toto místo bylo vybráno i z důvodu, že všechny ženy byly kuřačky a cigareta pro ně znamenala jakési odbourání stresu při rozhovoru. S každou z participantek byl pro rozhovor zvolený jiný den, abychom měly možnost provádět rozhovor bez přítomnosti ostatních klientek azylového domu.

Jelikož byly v azylovém domě pouze čtyři klientky, rozhodla jsem se vyhledat ženy, které nedávno opustily azylový dům. K tomu mi dopomohly současné klientky a poskytly mi informace a kontakty na další participantky. Ovšem ani jedna z nich na mou zprávu neodpověděla, a nakonec mi schůzku domluvily samotné klientky. Schůzka, po schválení sociální pracovnice Azylového domu, probíhala na stejném místě jako s přechozími ženami.

Poslední tři ženy se kterými byl rozhovor prováděn nebyly klientkami azylového domu a nevyužívaly pomoc žádných jiných pomáhajících organizací. Na tyto ženy mě odkázali lidé z mého blízkého okolí. Bylo těžké je oslovit a poprosit je o sdílení svých zkušeností a pocitů na téma domácí násilí. Nakonec jsme byli prostřednictvím telefonu domluveny na osobním setkání a všechny byly ochotné poskytnout mi potřebné informace k výzkumu pro mou praktickou část diplomové práce. V tomto případě, bylo určení místa pro provádění rozhovoru komplikovanější a časově náročnější. Za ženami jsem dojížděla do místa jejich bydliště. Dvě ženy si přály setkání v kavárně a třetí na jejím pracovišti. V obou případech se jednalo a příjemné a víceméně nerušené místo.

Všechny ženy, se kterými byl prováděn polostrukturovaný rozhovor, už opustily násilného partnera. Rozhovor probíhal celkem s devíti ženami.

4.4 Metoda zpracování dat

K analýze získaných dat jsem využila Interpretativní fenomenologickou analýzu (dále IPA). Tato metoda umožňuje porozumět *žité zkušenosti* člověka a dává prostor k zaměření se na konkrétního jedince, který ve svém životě prožil určitou událost. Výzkumník si při prozkoumávání uvědomuje, že hraje roli také jeho vlastní zkušenost a pohled na svět. Interpretativní fenomenologická analýza podporuje výzkumníka v jeho kreativním přizpůsobení v rámci účelu výzkumu. (Čermák, Říhářek, Hytych et al., 2013)

Jelikož poprvé pracuji s IPA, rozhodla jsem se pro strukturovaný postup, který doporučuje Smith, Flowers a Larkin (2009).

Postup zahrnuje následující kroky:

a) Reflexe výzkumníkovy zkušenosti

Pro začátek analýzy, jsem popsala svůj vztah k tématu výzkumu. Tento popis vede k uvědomění vlastní motivace pro daný výzkum a zvyšuje schopnost pracovat ve fenomenologické perspektivě a zároveň být transparentní.

b) Čtení a opakování čtení

Rozhovory nahrávané na diktafon, jsem přepsala do programu Word a následně pro jejich přehlednost vytiskla do tištěné formy. Celý přepis rozhovorů jsem si opakovaně četla, což mi umožňovalo hlouběji nahlédnout do perspektivy respondenta.

c) Počáteční poznámky a komentáře

Po opakovaném čtení rozhovorů, jsem přešla k psaní poznámek. Komentáře, které vyplývali z odpovědí, jsem si psala po stranách textu. Jednalo se o diskriptivní komentáře zaměřené na obsah, toho, co respondentky říkaly a na jejich zkušenosti. Dále jsem zvýrazňovala všechny důležité úryvky.

d) Rozvíjení vznikajících témat

Prvním krokem byla interpretace rozhovorů. Dále jsem z pokládaných otázek vytvořila kódy, ke kterým byli přiřazeny odpovědi participantek. Odpovědi byli také převáděny do kódů, aby došlo k zřehlednění podstatných informací vedoucí k cíli výzkumu.

Následující kódy vycházející z připravených otázek:

1. Zaznamenání násilí,
2. Druh násilí,
3. Průběh násilí,
4. Trvání násilí,
5. Impuls k odchodu,
6. Důvod k odchodu,
7. Důvod setrvání ve vztahu,
8. Pomoc okolí,
9. Využití odborné pomoci,
10. Následky násilí,
11. Prožívání násilí.

e) Hledání souvislostí napříč tématy

Po kódování došlo k vytvoření kategorií na základě nejčastějších odpovědí respondentek. Šlo o následující kategorie:

- Negativní emoce,
- Děti,
- Pomoc okolí,
- Pomoc sociálních služeb,
- Víra.

f) Analýza dalších případů (opakování bodů 2–5)

Opakování bylo prováděné u všech rozhovorů.

g) Hledání vzorců napříč případy

V další fázi analýzy jsem k vytvořeným kategoriím uvedla, všechny zjištěné informace, které mě vedli k odpovědím na výzkumné otázky. Předmětem zkoumání byla četnost odpovědí a nacházení jejich souvislostí. Výsledek této fáze analýzy byl následně převeden do tabulkové podoby.

4.5 Analýza a interpretace dat

Reflexe vlastní zkušenosti s tématem výzkumu

S problematikou domácího násilí jsem se setkala, už v dětství, kdy byla moje teta brutálně týrána. Manžel tety onemocněl a následně zemřel. V její situaci byla jeho smrt vysvobozením. Kdyby se nestala tato událost, domnívám se, že by násilný vztah nikdy neukončila. V dobu, kdy se násilí odehrávalo, se všichni snažili pomoci a přesvědčit ji k jejímu odchodu od takového člověka. Důvod, proč zůstávala v takovém vztahu, podle mě, nebyla finanční závislost nebo zamilovanost, ale především strach. V tu dobu, to bylo pro všechny z rodiny velice těžké. Často jsem přemýšlela na tím, co by ji přimělo k jejímu odchodu.

Další zkušenost s tímto tématem, jsem získala při absolvování praxe v Azylovém domě, kde byly klientkami ženy se svými dětmi. Většina z nich zažila domácí násilí. Často semnou sdílely své problémy a zkušenosti s násilnými partnery. Čím více klientek se mnou hovořilo o jejich prožívání, tím více mě zajímalo, jaký podnět potřebovaly k jejich odchodu od agresora.

Moje motivace k provádění výzkumu spočívala v tom, že jsem chtěla zjistit hlavní impulsy, které ženy vedly k jejich odchodu z násilného vztahu. Jsem si vědoma, že moje předchozí zkušenosti ovlivňují vnímání a interpretaci získaných dat.

Interpretace jednotlivých rozhovorů

• Markéta

Moje první setkání bylo se slečnou „Markétou“. Markétě bylo 27 let a momentálně je ve vztahu s novým přítelem. Působila ně mě drsným a celkem vulgárním dojmem, proto jsem ze začátku měla obavy, abych dokázala navodit příjemnou atmosféru při rozhovoru. Myslím, že bylo výhodou, že už jsme se znali z Azylové domu, kde Markéta pobývala jako klientka a já na tom samém místě absolvovala svoji praxi. V Azylovém domě též probíhal náš společný rozhovor. Markéta vypadala před rozhovorem velice nervózně, nakonec se však rozmluvila a měla jsem z ní pocit, že by mi toho ráda sdělila o mnohem víc, než bylo k výzkumu potřebné zjistit.

Markéta si všimla násilí partnera při hádkách. Popisovala mi, že ji často slovně urážel. Zmiňuje: *„Tím, že to bylo opravdu každý den, jsem si říkala, že něco není v pořádku.“* Dá se říci, že násilí se jí zdálo divné, až při jeho neustálém opakování.

Po otázce, jakého násilí se partner dopouštěl se rozhodla a mluvila rozklepaným hlasem. Znova poukazovala na hádky, které se odehrávali mezi ní a partnerem. Šlo vidět, že si to stále živě vybavuje. Pamatuje si, že vše začalo u jedné facky a fyzické násilí se od té doby, už jen zintenzivňovalo. K tomu dodala, že partner se za své chování následně omluvil a nějaký čas žádné násilí neprobíhalo.

Násilí ze strany partnera se stupňovalo, což mi sama Markéta znova potvrdila. Partnerovo násilí snášela rok a půl. Důvodem, proč zůstávala po tak dlouhou dobu s násilníkem, byla finanční závislost, a to že se staral o jejího syna, dále také chvíle, kdy na ni byl partner hodný.

Nad tím, že by chtěla od partnera odejít přemýšlela po tom, co její dítě bylo u incidentu s partnerem. Říká: *„V tu chvíli jsem se bála, že mu také něco udělá, a to byl důvod k tomu, abych od něj odešla, jelikož jsem začal mít strach i o své dítě.“* Strach o své dítě byla její další odpověď na otázku, co jí vedlo ukončit vztah.

Proto, aby od partnera odešla, bylo pro ni důležité sehnat peníze. Peníze ji nikdo neposkytnul, ale pomohla ji informace od kamarádky o tom, že má možnost využít služby Azylového domu. To ji v její situaci nejvíce pomohlo. Do azylového domu šla z důvodu, že neměla jinou možnost, vzhledem k její finanční situaci. Zmiňuje, že do azylové domu se jí nechtělo.

V době, kdy ji její partner psychicky a fyzicky týral neměla žádné sebevědomí a žila ve strachu. Byly chvíle, kdy si myslela, že za vše může sama. Po této zkušenosti, už mužům nevěří a kdyby se agrese projevila u jejího současného partnera, vztah ukončí.

• Lucie

Další participantkou byla „Lucie“, která v tu dobu též pobývala v azylovém domě. Lucie má celkem tři děti. V době, kdy probíhal rozhovor, byla bez práce a uvedla, že dříve ji živila práce servírky. V práci poznala svého předchozího partnera, s kterým prožívala domácí násilí. Lucie má už vztah s jiným partnerem. Je to žena, která na okolí působí negativním dojmem. Při rozhovoru byla milá. Vzhledem k danému tématu mě překvapilo, že se často usmívala.

Je přesvědčená, že partnerovo násilí pramenilo z jeho slabosti pro alkohol. V momentě, kdy chodil domu opilý viděla v partnerovi násilné sklony. Říkala, že si prošla peklem a partner se na ni dopouštěl všech druhů násilí. To se stupňovalo, jelikož muž užíval alkohol čím dál více. Ve vztahu byla čtyři roky, ale až poslední dva roky se projevovalo násilí ze strany partnera. Když došlo na otázku, z jakého důvodu byla po tak dlouhou s partnerem, řekla, že neustále doufala v to, že se změní a přestane užívat alkohol.

Ukončit vztah si přála hned po násilném incidentu, ovšem po omluvě partnera, mu hned odpustila. Poukazuje na přístup dětí, které se ji snažily přesvědčit k ukončení vztahu. Děti byly jeden z hlavních důvodů proč Lucie opustila partnera, věděla, že ho nemají rádi. Také zmiňuje svoje velké zdravotní problémy, které se po napadení partnera stále zhoršovaly. Z těchto důvodů se rozhodla najít si nové bydlení.

Kdyby nebyla možnost jít do azylového domu, neměla by kde se svojí dcerou být. Vnímá podporu dětí jako podnět k tomu najít si jiný byt.

Zajímavé bylo, že Lucie při rozhovoru váhala, zdali se dá azylový dům považovat za specializovanou či odbornou pomoc. Mimo tuto službu využila ještě linku důvěry. Tyto služby vnímá jako poslední možnost pomoci.

Po vztahu s násilníkem se dostala do špatné finanční situace, která ji brání normálně žít. Svoje zdravotní problémy považuje za následek domácího násilí. Když si vzpomene na to, co prožívala, říká, že měla pocit, že jsou to její poslední chvíle v životě.

• Ludmila

„Ludmila“ je úspěšná žena, které se stala manažerkou hotelu. Ve svých 47 letech má jednoho syna a několik let je rozvedená. Rozhovor probíhal příjemně, šlo vidět, že je Ludmila žena společenská a velice sdílná. Měla jsem z ní pocit jako bychom se už znaly.

Partner ji psychicky týral, až když spolu začali bydlet. Za psychické násilí to považují, jelikož zmínila, že ji neustále kontroloval, neúměrně žárlil a choval se majetnický. Dle Ludmily se násilí stupňovalo a po čase se nemohla stýkat ani se svou rodnou či přáteli. Psychické týrání se odehrávalo přibližně jeden rok. V momentě, kdy měla pocit, že přestala žít svůj život propadla strachu, co bude dále následovat a rozhodla se, že chce ukončit vztah. K odchodu ji vedla především příležitost, že partner odjel do zahraničí. V tu dobu zavolala svému kamarádovi, aby pro ni přijel, ten jí následně odvezl k její matce.

Když jsem se Ludmily zeptala proč po tak dlouhou dobu zůstávala v násilném vztahu, odpověděla: *„Byl vlivný a známý člověk. Měl spoustu přátel, a to hlavně pro jeho postavení. Nikdo nevěřil, že se takhle ke mně chová a dávali mi najevo, že nevím, co chci a že jsem moc náročná, a že bych si měla takového chlapa vážit. Sama jsem si nechtěla přiznat svoji slabost.“* Je očividné, že v její situaci hrálo roli také okolí.

Ludmila žádnou odbornou či specializovanou pomoc nevyhledala. Odůvodnila to tím, že bývalého partnera znalo mnoho lidí a bála se, aby se jí nemstil a nezpůsobilo to další problémy. Důležitou roli v její situaci hrála pomoc matky, které ji umožnila u ní bydlet.

Situaci, kterou dříve prožívala vnímala jako naivní zamilovanost a po vztahu s tyranem má problémy navazovat vztahy s muži.

• Tereza

S „Terezou“ jsem se poznala v Azylovém domě, kde probíhal náš rozhovor. Je jí 23 let a má tři děti. Při rozhovoru se nestyděla mluvit o svém předchozím vztahu, i přes to, že je jinak člověk, který toho moc nenamluví.

Tereza poprvé zaregistrovala násilí partnera při jedné z jejich hádek. Když vyjádřila svůj názor, partner ji uhodil. Násilí se podle ní stupňovalo, časem se bála, jakkoliv vzdorovat. Tohle snášela celý jeden rok. Myslela si, že se partner změní, proto zůstávala v tomto vztahu. K odchodu ji vedl až názor kamarádky, že by měla ze vztahu odejít. Kamarádka ji informovala o možnosti jít do azylového domu. S rodinou neudrhuje blízký vztah a nevěří, že by jí v tu dobu pomohli.

Na otázku, zdali využila specializovanou či odbornou pomoc, odpověděla, že žádnou nevyužila. Tudíž vyplývá, že pro ni není azylový dům jednou z těchto pomoci.

V průběhu vztahu s násilníkem měla pocit, že si nedokáže najít jiného muže a bylo pro ni důležité ujištění, že si zvládne najít někoho nového.

• Kateřina

Další participantka je žena z Azylového domu. „Kateřině“ je 31 let, má dvě děti a v současné době nepracuje.

Když jsem se Kateřiny zeptala, kdy si se její partner poprvé zachoval agresivně, trvalo delší dobu, než odpověděla. Uvedla, že partner se poprvé zachoval agresivně ve chvíli, kdy její dcera dlouho plakala. Tato situace ji překvapila, jelikož se předtím takto nikdy neprojevil. Při rozhovoru se zmínila o psaní s kamarádem, které vyvolalo v partnerovi agresivní chování. Domnívá se, že od té doby se jeho chování změnilo k horšímu. Podle Kateřiny se násilí jednoznačně stupňovalo a v partnerovi viděla někoho jiného. Násilí snášela po celý jeden rok. Ve chvíli, kdy došlo k vyhrožování zabití dcery, se rozhodla ze vztahu odejít. K odchodu jí také vedl pocit, že už situaci nezvládá, říkala „*Přišla jsem si jako hroznej případ, bylo toho na mě příliš.*“ Kateřina zůstávala v násilném vztahu nýbrž ji s partnerem spojovala jejich dcera.

Při odchodu od partnera ji pomohla finanční pomoc jejího dědy a možnost dočasného bydlení u sestry. Po čase šla bydlet do Azylového domu a čeká, že se naskytne příležitost odstěhovat se na jiné místo. Azylový dům pro ni byla jediná vyhledaná sociální pomoc, kterou využila.

Kateřina zmínila, že pořád je to pro ní náročné období a stále má pocit, že to není ukončená záležitost.

• Klára

S „Klárrou“ mi sjednali schůzku klientky azylového domu. Klára bydlela v Azylovém domě skoro rok se svým synem. Je jí 25 let a pracuje jako skladnice. Násilí partnera si všimla po upozornění svých přátel. Do té doby jeho chování omlouvala. Klára si prošla především fyzickým týráním. Na moji otázku zda-li se násilí partnera stupňovalo, odpověděla: „*Já si myslím, že ani ne, spíš se dělo častěji.*“ Z čehož vyplývá, že násilí můžeme považovat za stupňující se. Partnerské násilí prožívala dva roky. Po násilném incidentu vyhledala matku, po rozhovoru s ní usoudila, že její vztah musí skončit. Zoufalost, deprese a přání, aby její syn vyrůstal v jiném prostředí, byly důvodem k jejímu odchodu ze vztahu. Vztah trval po takovou dobu, jelikož doufala, že se situace zlepší. Aby odešla od násilného partnera byla pro ni důležitá podpora matky. Jedinou sociální službu vyhledala pomoc Azylového domu, kde si myslí je jí také pomohli v její situaci. Když mluvila o svém prožívání po dobu násilného vztahu, zmínila, že její nálada byla jak na houpačce. Díky své zkušenosti s agresorem si přijde „připravenější na život.“

• Lenka

Mojí další participantkou byla „Lenka“. Tato žena je rozvedená, má dvě děti a už delší dobu podniká. Setkání probíhalo u Lenky v kanceláři, kde byla velice příjemná atmosféra. Abychom nebyli rušené, rozhovor probíhal, až na večer. Šlo na Lence vidět, že je po celém dni unavená.

Násilí ze strany partnera vnímala v době, kdy jí skončila mateřská dovolená. Agrese se projevovala, když měl partner problémy v práci. Lenka popisovala fyzické i psychické násilí., kterého se na ní muž dopouštěl. Partnerovo násilí se stupňovalo. Lenka zažívala násilí pět let, z čehož tři roky pro ni byli nesnesitelné. Po tom, co děti doma začaly vnímat domácí násilí se o ně Lenka bála, a tak se rozhodla ze vztahu odejít. Ukončit vztah dokázala, až v momentě, kdy jí byla nabídnuta možnost nastěhovat se s dětmi k nové známosti. Jednalo se o muže, kterého poznala v práci a ve kterém cítila oporu. Na otázku, co ji vedlo k tomu jejímu odchodu z násilného vztahu, odpověděla: „*Věděla jsem, že nemůžu takhle žít a s manželem to nemělo budoucnost, nenáviděla jsem ho.*“ Vztah do té doby nedokázala

ukončit, jelikož věřila, že se situace zlepší a styděla se svěřit svému okolí. K odchodu ji nejvíce pomohl nový partner.

Co se týče odborné či specializované pomoci, žádnou nevyhledala. Zmiňuje, že četla odborné články týkající se domácího násilí na internetu, a to ji v té době pomohlo.

Lenku domácí násilí ovlivnilo natolik, že po odchodu od násilníka pravidelně navštěvuje psychologa, aby dokázala žít normální život. Když se blížil konec rozhovoru, Lenka mě celkem překvapila svojí odpovědí na otázku, jak prožívala celou situaci, odpověděla: „*Bylo to pro mě nejhorší období v životě a neustále si vyčítám, že jsem dětem zkazila život.*“ Lenka si vyčítá, že její děti vyrůstaly v takové rodině, a že jim nevěnovala tolik času, kolik by chtěla.

• Karolína

„Karolína“ je participantkou, za kterou jsem jela do jejího místa bydliště. Sešly jsme se v příjemné kavárně, ve které si Karolína přála, aby probíhal náš rozhovor. O Karolíně jsem slýchávala z vyprávění od svých blízkých, takže jsem se cítila připravenější a při rozhovoru bylo pro mě snadnější navázat vzájemnou důvěru. Karolína pracuje jako administrativní pracovnice, je jí 45 let a má v současné době dvě dospělé děti.

Násilí partnera si všimla při jejich hádkách. Z rozhovoru plyne, že k hádkám docházelo ve vztahu poměrně často. Partner se na ni dopouštěl fyzického a psychického násilí. Karolína mi sdělila, že násilí se stupňovalo podle nálady partnera. Všechno se odehrávalo po domu jednoho roku. Za závrtný moment považuje chvíli, když mi bývalý manžel dal facku a upadla na zem. Řekla si, že situace, už lepší nebude, a to byl jeden z důvodů co jí vedl, k tomu ukončit vztah. Dalším pro ni nejhlavnějším důvodem byla pomoc přátel. Domnívá se, že bez nich by násilní vztah ukončit nedokázala. Když jsem se Karolíny zeptala, proč zůstávala v takovém vztahu po tak dlouhou dobu, odpověděla: „*Člověk se na jednu stranu stydí, hledá chybu i v sobě a doufá, že to bude lepší, že to bylo naposledy, až vám jednoho dne dojde, že to tak není.*“ Viděla hlavní pomoc ve své rodině a přátelích, jelikož se styděla vyhledat odbornou či specializovanou pomoc. V době, kdy ji její manžel fyzicky i psychicky týral, nevěděla, co má dělat. Dlouho se rozhodovala, jestli vztah ukončí a myslí si, že podpora přátel byla pro ni velice důležitá.

Po odchodu z násilného vztahu si už dává na muže pozor a všímá si, zdali se muž neprojevuje agresivně vůči okolí. Všechny věci, které prožila vytěsnila a dnes, už má pocit, že se jí nic takového nestalo.

• Tamara

Další participantkou, s níž jsem hovořila, byla slečna „Tamara“. Tamara při rozhovoru mluvila velice potichu a chvílema mi přišlo, že semnou nechce komunikovat.

Násilí si u partnera všimla, když se bavila s jinými lidmi, partner na ni žárlil a následně ji za to ubližoval. Nejčastěji zmiňovala, že se partner dopouštěl fyzického násilí, a to doprovázeli urážky, takže lze zahrnout i násilí psychické. Násilí ji přišlo v průběhu vztahu stejné, neměla pocit, že by se stupňovalo. Když jsem se ji zeptala, jak dlouho násilí snášela, trvalo dlouhou dobu, než odpověděla. Násilný vztah trval přibližně jeden rok.

Když byla těhotná, partner ji fyzicky napadnul. Říkala, že to byla chvíle, ve které si uvědomila, že v takovém vztahu nechce nadále být. K odchodu ji také vedl strach o její nenarozené dítě. Tamara vidí zamilovanost jako hlavní důvod, proč trpěla domácí násilí. Rodina ji odchod od bývalého partnera stále vyčítá. Sourozenci byli nakonec jediní, kteří ji podpořili

Po otázce, zdali vyhledala odpornou či specializovanou pomoc mi odpověděla: *„Já jsem žádnou odbornou pomoc nevyužila, nebylo to zas tak hrozný, abych musela chodit někam za odborníkama. I když je pravda, že když jsem byla tady v azyláku, tak jsem byla u psychologa.“* Z této odpovědi vyvozují, že Tamara vidí v Azylovém domě pouze pobyt bez zahrnutých odborných služeb.

Rozvíjení vznikajících témat

Pro výčet důležitých informací jsem vytvořila kódy z otázek, které byly podávány participantkám. K jednotlivým kódům byli následně přiřazeny jejich odpovědi. Pro přehlednost byli ke jménům participantek uvedeny kódy od 1-11, a k nim přiřazené odpovědi.

Kódy otázek:

1. Zaznamenání násilí.
2. Druh násilí.
3. Průběh násilí.
4. Trvání násilí.
5. Impuls k odchodu.
6. Důvod k odchodu.
7. Důvod setrvání ve vztahu.
8. Pomoc okolí.
9. Využití odborné pomoci.
10. Následky násilí.
11. Prožívání násilí.

1, Markéta

1. Při hádkách.
2. Fyzické a psychické násilí.
3. Stupňování násilí.
4. Rok a půl.
5. Dítě vidělo násilí partnera.
6. Strach o dítě.
7. Finanční závislost.
8. Matka s kamarádkou.
9. Vyhledala odbornou pomoc.
10. Nevěří mužům.
11. Špatné sebevědomí, sebeobviňování, strach.

2, Lucie

1. Když partner začal užívat alkohol.
2. Psychické i fyzické násilí.
3. Stupňování násilí.
4. Dva roky.
5. Děti ji přemlouvaly k odchodu ze vztahu.
6. Zdravotní problémy, děti.
7. Doufala ve změnu.
8. Děti, azylový dům.
9. Vyhledala odbornou pomoc.
10. Nevyléčitelné zdravotní problémy, dluhy.
11. Měla pro partnera slabost, strach o život.

3, Ludmila

1. Po nastěhování k partnerovi.
2. Psychické násilí.
3. Stupňování násilí.
4. Rok.
5. Strach, co bude dál.
6. Znamení
7. Nikdo ji nevěřil, nechtěla si to přiznat.
8. Nepřítomnost partnera, kamarád, matka.
9. Nevyhledala odbornou pomoc.
10. Nevěří mužům.
11. Zamilovanost, nechala se ovládat.

4, Tereza

1. Při hádce.
2. Fyzické násilí.
3. Stupňování násilí.
4. Rok.
5. Názor kamarádky.
6. Naděje najít si jiného partnera.
7. Doufala ve změnu.

8. Podpora kamarádky.
9. Vyhledala odbornou pomoc.
10. Nedůvěra k lidem.
11. Obavy, že nenajde jiného partnera.

5, Kateřina

1. Při vyjádření vlastního názoru.
2. Fyzické a psychické násilí.
3. Stupňování násilí.
4. Rok.
5. Strach o dítě.
6. Bylo toho na ni příliš.
7. Společné dítě.
8. Děda, sestra.
9. Vyhledala odbornou pomoc.
10. Špatné sebevědomí.
11. Bylo to pro ni náročné období.

6, Klára

1. Po upozornění přátel.
2. Psychické a fyzické násilí.
3. Stupňování násilí.
4. Dva roky.
5. Rozhovor s matkou.
6. Aby syn nevyrůstal v takovém prostředí.
7. Doufala ve změnu.
8. Podpora matky.
9. Vyhledala odbornou pomoc.
10. Žádné důsledky.
11. Časté změny nálad.

7, Lenka

1. Při partnerových problémech v práci.
2. Psychické a fyzické násilí.
3. Stupňování násilí.
4. Pět let.
5. Strach o děti.
6. Nový přítel.
7. Doufala ve změnu.
8. Nový přítel.
9. Nevyhledala odbornou pomoc.
10. Psychické problémy.
11. Výčitky („...neustále si vyčítám, že jsem dětem zkažila život.“).

8, Karolína

1. Při hádkách.
2. Psychické a fyzické násilí.
3. Stupňování násilí.
4. Rok.
5. Po násilném incidentu.
6. Strach.
7. Doufala ve změnu.
8. Přátelé, rodina.
9. Nevyhledala odbornou pomoc.
10. Opatrnost při výběru partnera.
11. Strach z budoucností.

9, Tamara

1. Když žárlil.
2. Psychické a fyzické násilí.
3. Násilí se nestupňovalo.
4. Rok.
5. Těhotenství.
6. Strach o dítě.
7. Zamilovanost, doufala ve změnu.

8. Podpora sourozenců.
9. Využila odborné pomoci.
10. Jiný přístup k lidem.
11. Lítost.

Shrnutí: Téměř každá z žen odpověděla, že násilí partnera se stupňovalo. Dále se v odpovědích participantek vyskytovalo fyzické násilí doprovázené psychickým týráním. Dvě ženy postřehly násilné chování partnera při hádkách. Zbýlých sedm participantek měly odlišné odpovědi. Prožívání v průběhu násilného vztahu bylo u všech vnímáno negativně. Čtyři ženy se zmínily, že po násilném vztahu nevěří ostatním lidem. Pro odchod od násilníka potřebovaly podnět, kterým byl nejčastěji strach o jejich děti. Pro přehlednost jednotlivých odpovědí uvádím následující tabulkové zpracování:

Tabulka č. 1 – ODPOVĚDI PARTICIPANTEK

OTÁZKY	ODPOVĚDI
Zaznamenání násilí	<ul style="list-style-type: none"> ➤ při hádkách ➤ když partner začal užívat alkohol ➤ po nastěhování k partnerovi ➤ Při hádce ➤ při vyjádření vlastního názoru ➤ po upozornění přítel ➤ při partnerových problémech v práci ➤ při hádkách ➤ když žárlil
Druh násilí	<ul style="list-style-type: none"> ➤ fyzické, psychické ➤ fyzické, psychické ➤ psychické ➤ fyzické ➤ fyzické, psychické ➤ fyzické, psychické ➤ fyzické, psychické ➤ fyzické, psychické ➤ fyzické, psychické
Průběh násilí	<ul style="list-style-type: none"> ➤ stupňování násilí ➤ stupňování násilí ➤ stupňování násilí ➤ stupňování násilí ➤ stupňování násilí ➤ stupňování násilí ➤ stupňování násilí ➤ stupňování násilí ➤ násilí se nestupňovalo

Trvání násilí	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rok a půl ➤ dva roky ➤ rok ➤ rok ➤ rok ➤ dva roky ➤ pět let ➤ rok ➤ rok
Impuls k odchodu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dítě vidělo násilný incident ➤ přemlouvání dětí ➤ strach, co bude dál. ➤ názor kamarádky ➤ strach o dítě ➤ násilný incident, Rozhovor s matkou ➤ strach o děti ➤ násilný incident ➤ těhotenství, strach o dítě
Důvod k odchodu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ strach o dítě ➤ zdravotní problémy, děti ➤ znamení ➤ naděje najít si jiného partnera ➤ byl toho na ženu příliš ➤ aby syn vyrůstal v lepším prostředí ➤ nový přítel ➤ strach ➤ strach o děti
Důvod setrvání ve vztahu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ finanční závislost ➤ doufala ve změnu ➤ nikdo ženě nevěřil ➤ doufala ve změnu ➤ společné dítě ➤ doufala ve změnu ➤ doufala ve změnu ➤ doufala ve změnu ➤ zamilovanost, doufala ve změnu
Pomoc okolí	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ano ➤ ano ➤ ano ➤ ano ➤ ano ➤ ano ➤ ano ➤ ano ➤ ano
Využití odborné pomoci	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ano ➤ ano ➤ ne ➤ ano ➤ ano

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ano ➤ ne ➤ ne ➤ ano
Následky násilí	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nevěří mužům ➤ zdravotní problémy, dluhy ➤ nevěří mužům ➤ nedůvěra k lidem ➤ nízké sebevědomí ➤ žádné ➤ psychické problémy ➤ větší opatrnost při výběru partnera ➤ jiný přístup k lidem
Prožívání násilí	<ul style="list-style-type: none"> ➤ sebeobviňování, strach, nízké sebevědomí ➤ strach ➤ zamilovanost (v negativním smyslu) ➤ obavy ➤ náročné životní období ➤ velké výkyvy nálad ➤ výčitky ➤ strach ➤ lítost

Hledání souvislostí napříč tématy

Po vytvoření kódů, následovala další fáze kategorizování nejčastějších odpovědí participantek, vedoucí k výzkumným otázkám. Vytvořila jsem následující kategorie:

1. Negativní emoce,
2. Děti,
3. Pomoc okolí,
4. Pomoc sociálních služeb,
5. Víra.

Negativní emoce

Téměř všechny ženy v době, kdy byly vystaveny domácím násilím, prožívaly svoji situaci velice negativně. Jednalo se o emoce jako „strach, lítost, obavy, sebeobviňování.

- První participantka Markéta uvedla „*Žila jsem v neustálém strachu ... Byla jsem v neustálém stresu z toho, že se zase něco stane, a že se mu nebude zase něco líbit.*“
- Další participantka Karolína se cítila v její situaci bezradná: „*Měla jsem pocit, že je konec světa, byly chvíle, kdy jsem nevěděla, co mám dělat.*“

- Slečna Tamara popisovala svoje prožívání jako smutek: *„Bylo mi líto, že se to děje zrovna mě. Nejhorší je pocit, když víte, že vám ubližuje někdo, koho milujete.“*
- Participantka Lucie měla při páchání násilí značný strach o svůj život: *„Jakmile mě začal mlátit myslela jsem, že je to moje poslední chvíle.“*
- Ludmila vnímala, to, jak jí násilí partnera ovlivňovalo: *„Byla jsem vždy společenská a veselá a on ze mě udělal úplnou trosku.“*
- V odpovědi slečny Terezy je vidět, že jí záleželo na tom, aby si v budoucnu dokázala najít jiného muže: *„Dlouhou dobu jsem se bála toho, jestli si vůbec dokážu najít jinýho, ale to bylo ve mě odjakživa, cejtla jsem že to není normální, aby se takhle ke mně někdo choval.“* Dále vyplývá i fakt, že partnerovo násilí nepovažovala za běžné jednání.
- Participantka Kateřina i po ukončení vztahu stále prožívá negativní emoce: *„Bylo to náročný období a pořád ještě je.“*
- Pro slečnu Kláru se v průběhu násilí její emoce měnili: *„Byly to takový výkyvy, jednou to vypadalo že se vše v dobré obrací a jindy zase byly probrečené dny a sebelitostivé stavy.“*
- U paní Lenky přetrvávají i po ukončení vztahu výčitky: *„Bylo to pro mě nejhorší období v životě a neustále si vyčítám, že jsem dětem zkazila život.“*

Shrnutí: Lze se domnívat, že negativní emoce participantek, měly spojitost s důvodem odchodu z násilného vztahu. Prožívání participantek se odvíjelo od konkrétní situace, kterou v té době prožívaly. Dvě ženy uvedly, že jejich negativní emoce přetrvávají i po odchodu od partnera.

Děti

Více, než půlka žen si uvědomila, že chce od partnera odejít v momentě, kdy se začalo násilí týkat jejich dětí. Lze tedy strach o dítě považovat za jejich hlavní impuls vedoucí k ukončení násilného vztahu.

- Lucii ovlivnil názor jejich dětí: „...*moje děti začaly říkat, že nechápou, jak s ním můžu být...*“
- Kateřina odešla z násilného vztahu po tom, co ji partner dal najevo, že je schopný ublížit její dceři: „*To bylo, když začal vyhrožovat, že zabije naši dceru, abych prý měla důvod se ho bát.*“
- Klára při rozhovoru uvedla: „*chtěla jsem, aby můj syn nevyrůstal v takovém prostředí.*“ Z její odpovědi vyplývá, že si byla vědoma negativního dopadu na její dítě v případě, že by zůstala v násilném vztahu delší dobu.
- Lenka si uvědomila, že děti jsou ve věku, kdy už násilí registrují: „*Děti si začaly všimnat, že něco není v pořádku, začala jsem mít strach i o ně.*“
- Markéta na otázku v jakém momentě si uvědomila, že chce od partnera odejít, odpověděla: „...*to byl důvod k tomu, abych od něj odešla, protože jsem začala mít strach i o svoje dítě.*“
- Tamaru napadnul její partner v době, kdy byla gravidní. Na otázku, co jí vedlo k jejímu odchodu od partnera odpověděla „*strach o malýho*“.

Shrnutí: Žádná z participantek neuvedla, že by její dítě bylo napadeno partnerem, ale už jen samotná představa v nich vyvolala obavy a strach. Lze předpokládat, že jakmile se začalo násilí týkat jejich dětí, rozhodly se násilní vztah ukončit.

Pomoc okolí

Všechny participantky se shodly, že k odchodu jim pomohla pomoc okolí. Záležela na tom, s kým byly v té době v kontaktu.

- Markéta na otázku, co ji pomohlo odejít od partnera odpověděla: „*Tak nejprve moje mamka, která mi říkala ať od něj odejdu.*“ Dále dodala „*nejvíc mi pomohla kamarádka...*“
- Karolína viděla pomoc ve svých blízkých: „*Rozhodně přátelé, s rodinou jsem to moc probírat nechtěla, protože jsem se styděla, ale pomohli mi taky protože jsem musela s pravdou ven.*“ Na další otázku odpověděla, že bez pomoc svých přátel by nezvládla odejít z násilného vztahu.
- Lenka uvedla: „*Děčka mi věřily, že zvládnou bez něž žít...*“ V tomto případě předpokládám, že respondentka potřebovala ujištění, že život bez násilníka bude lepší variantou.
- Ludmila „... *sbalila pouze svoje osobní věci a zavolala kamarádovi, který mě odvezl k mé mamince.*“ Z odpovědi vyplývá, že důležitou roli hrál kamarád, který ji z místa odvezl a maminka, která Ludmilu u sebe nechala bydlet.
- Tereza ve své odpovědi zmínila: „*Řekla bych podpora kamarádky...*“, „*Díky kámošce jsem teď v azylovém domě, ona tu totiž taky kdysi byla.*“
- U další respondentky pomohlo k jejímu odchodu od partnera, mít možnost dočasného bydlení u její sestry. Dále uvedla: „*V tu dobu mi pomohl děda, on sice nevěděl, že mi přítel ubližoval, ale půjčil mi peníze...*“
- Respondentce Kláře, pomohla k odchodu od partnera podpora její matky. Další respondentka Tamara také považovala podporu v její situaci za pomoc při odchodu z násilného vztahu.
- Jiná respondentka viděla šanci k odchodu po poznání nového přítele. Při rozhovoru zmínila: „*Nový přítel mi dal sílu odejít, měla jsem v něm oporu.*“

Shrnutí: Pro respondentky byla důležitá podpora a pomoc okolí při jejich odchodu z násilného vztahu. Lze se domnívat, že bez pomoci ostatních, by ženy vztah s násilníkem neukončily.

Pomoc sociálních služeb

Participantky, které nenašly pomoc ve svém okolí, vyhledaly odbornou nebo specializovanou pomoc, tedy sociální službu. Ze všech dotázaných participantek nevyužily tyto služby pouze tři ženy.

- Markéta „Právě že jo, kámoška mi našla azylový dům v České Lípě, kde mi umožnili být i se svým synem...“
- Lucie „Jednou jsem volala na ty linky důvěry, jak jsou, jinak netuším, jestli je azylák vůbec nějaká specializovaná pomoc, ale asi bude, takže ještě ten azylák.“
- Kláře pomohl v její situaci Azylový dům „Jo ano v tom azylovém domě, tam mi hodně pomohli.“
- Tamara si uvědomila, že sociální služby využila, až po její záporné odpovědi: „Já jsem žádnou odbornou pomoc nevyhledala, nebylo to zas tak hrozný, abych musela chodit někam za odborníkama. I když je pravda, že když jsem byla tady v azyláku tak jsem byla u psychologa.“
- Slečna Tereza, která byla v době provádění rozhovoru v Azylovém domě odpověděla: „Nevyhledala jsem tuhle pomoc, dokážu si poradit sama.“ Participantka nepovažuje Azylovým dům za odbornou či specializovanou pomoc. Ovšem z rozhovoru dále vyplynulo, že díky azylovému domu se momentálně cítí lépe. V případě Terezy lze vyvodit fakt, že využila sociální službu.
- Slečně Kateřině také vyhledala odbornou pomoc v Azylovém domě: „Ne. Teda když nepočítám tenhle azylový dům.“ Z odpovědi participantky odvozují, že sociální službu využila.

Shrnutí: Sociální služby jsou v případech domácího násilí důležité, aby pomohly ženám v jejich nepříznivé situaci. Participantky byly rády za možnost bydlení v Azylovém domě, jelikož v jejich situaci nebyla jiná možnost. Jinou sociální pomoc využila slečna Lucie, a to prostřednictvím linky důvěry. Lze se domnívat, že možnost využití některé ze sociálních služeb ženám pomohlo a následně umožnilo odchod z násilného vztahu.

Víra

Z výpovědí participantek vyplynulo, že zůstávaly v násilném vztahu po tak dlouhou dobu, jelikož doufaly ve změnu jejich situace a chování partnera. Ve změnu věřilo více jak půlka žen.

- Lucie: *„Čekala jsem na to, až přestane chlastat, protože jsem žila pořád ve světě, že mě miluje a je to jenom o tom chlastu, což si teda myslím, že bylo.“*
- Tereza: *„Já jsem si hlavně myslela, že má blbí období a přestane se ke mně takhle chovat...“*
- Klára: *„Asi jsem doufala, že se to zlepší.“*
- Karolína: *„Člověk se na jednu stranu stydí, hledá chybu i v sobě a doufá, že to bude lepší.“*
- Tamara: *„Protože jsem čekala, až přestane s tím jeho násilím. Byla jsem hloupá a jednoduše zamilovaná.“*
- Lenka: *„Věřila jsem, že se to zlepší a každý den jsem doufala, že přijde a bude jako dřív...“*

Shrnutí: Lze se domnívat, že v průběhu života s násilníkem si ženy přály, aby se jejich partner choval jako na začátku vztahu. Pevně doufaly ve změnu jeho chování. Víra v to, že násilí ze strany partnera se nebude opakovat, ovlivnila jejich jednání a důvod, proč v takovém vztahu zůstávaly.

Tabulka č. 2 - VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

OTÁZKY	KATEGORIE 1-5	PARTICIPANTI 1-9
Jak ženy prožívaly domácí násilí?	1. NEGATIVNÍ EMOCE	<ul style="list-style-type: none"> ➤ sebeobviňování, strach ➤ strach o život ➤ obavy ➤ náročné období ➤ změny nálady ➤ výčitky ➤ strach ➤ lítost
Jaký byl hlavní impuls k odchodu od tyрана?	2. DĚTI	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dítě vidělo násilí ➤ přemlouvání dětí ➤ strach o dítě ➤ strach o děti ➤ těhotenství
Co ženám pomohlo odejít z násilného vztahu?	3. POMOC OKOLÍ	<ul style="list-style-type: none"> ➤ matka, kamarádka ➤ děti ➤ kamarád, matka ➤ kamarádka ➤ děda, sestra ➤ matka ➤ nový přítel ➤ přátelé, rodina ➤ sourozenci
	4. POMOC SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	<ul style="list-style-type: none"> ➤ azylový dům ➤ azylový dům linka důvěry ➤ azylový dům ➤ azylový dům ➤ azylový dům ➤ azylový dům-psycholog

<p>Proč týrané ženy setrvávají v násilném vztahu po tak dlouhou dobu?</p>	<p>5. VÍRA</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ doufala, že se partner změní ➤ doufala, že se partner přestane chovat násilně ➤ doufala, že se situacelepší ➤ věřila, že se situacelepší ➤ doufala, že situace bude lepší
---	----------------	---

4.6 Závěrečné shrnutí analýzy dat

Z výzkumu mi vyplynuli čtyři hlavní oblasti – negativní emoce, víra, pomoc okolí a sociálních služeb. Po kódování a následném kategorizování vyšlo, že tyto oblasti ovlivňují ženu v jejím rozhodnutí ukončit násilný vztah.

Často se v odpovědích participantek objevoval pocit strachu, ať už o dítě, o sebe či o budoucnost. Lze považovat ohrožení dětí za hlavní impuls odchodu od tyрана. Ovšem nelze opomenout fakt, že ne všechny ženy jsou matkami. V tomto případě při kódování vyplynulo, že podnětem k odchodu bezdětné ženy byl názor někoho jiného, podpora či pomoc okolí. Pomoc okolí a sociálních služeb hrála u většiny respondentek podstatnou roli. Je pravděpodobné, že pouhý impuls k odchodu od násilníka nestačí, nýbrž je podstatný zájem a nabídnutí pomoci týrané ženě. Výzkum potvrdil, jak je přístup okolí v případě domácího násilí důležitý.

Ačkoliv předmětem mého zkoumání nebylo stupňování násilí, ukázalo se, že u osmi žen z devíti se násilí v průběhu vztahu stupňovalo. Dále také byly téměř všechny ženy vystaveny fyzickému násilí, doprovázené psychickým týráním.

Jsem si vědoma, že výběr participantek ovlivnil odpovědi na výzkumné otázky. Cílem bylo sehnat ženy, které si prošly domácím násilím a dokázaly odejít od násilného partnera. Bohužel během analyzování jsem si nemohla nevšimnout rozdílnosti klientek, konkrétně žen, které využily služeb azylového domu a těch, co jsem sehnala skrz mé blízké osoby. Tento rozdíl měl vliv na odpovědi na otázku, zdali využily jednu ze sociálních služeb (odbornou či specializovanou pomoc). Věřím, že výzkum mohl být hodnotnější, kdyby byly vybrány ženy, které v době provádění rozhovoru nepobývaly v azylovém domě.

Hlavní cílem výzkumného šetření bylo zjistit zlomový moment, ve kterém si žena uvědomila, že je čas odejít od agresora, tedy zjistit jaký impuls je klíčový k jejímu odchodu. Domnívám se, že cíl se mi podařilo splnit částečně. Uchopit konkrétní podnět a věci s ním spojené, bylo při výzkumu složitější, než jsem očekávala.

Z dílčích cílů, tedy prožívání žen v době násilí, důvod setrvání v násilném vztahu, pomoc okolí a služeb, nebylo zjištěno nic převratného, pouze mě navedly ke zjištění, že ovlivňují konkrétní impuls.

4.7 Diskuze

Před začátkem sběru dat, by mě nenapadlo, kolik komplikací může při výzkumném šetření nastat. Při rozhovorech jsem udělala hned několik nevědomých a zásadních chyb. U první respondentky se mi v průběhu rozhovoru vybil mobilní telefon, který mi umožňoval nahrávání odpovědí skrz diktafon. To bylo nepříjemné jak pro mě, tak pro ni. Z tohoto důvodu, jsme se musely domluvit na jiném termínu a čase našeho setkání, čímž byl výzkum o něco časově náročnější. Naštěstí jsem se tomu, při druhém setkání zasmály, a odpovědi participantky, to nijak neovlivnilo.

Často se mi stávalo, že při rozhovoru mi participantka také začala klást otázky. Musím říci, že vzhledem ke snaze navázat vzájemnou důvěru, jsem na pár dotazů odpověděla. Domnívám se, že to mohlo nějakým způsobem ovlivnit odpovědi participantek.

Další komplikací byla moje nervozita při kladení otázek. Jelikož domácího násilí je závažným tématem, dělalo mi problém dotazovat se cizích žen. To vedlo k méně doplňujícím otázkám, které mohli odpovědi participantek více upřesnit. Nyní bych již rozhovory snad vedla jinak.

Za chybu považuji oddálení přepisu tří rozhovorů. Myslím si, že v rámci provádění výzkumu, je vhodné přejít k jejich přepsání, co nejdříve.

Těžké bylo přepisovat rozhovory, které byly špatně slyšet, anebo rozhovory, kde žena mluvila poměrně nesrozumitelně. Obávala jsem se, aby přepis rozhovorů neobsahoval jiná slova, než které říkaly participantky. Po neustálém poslechu konkrétní audionahrávky, se mi nakonec podařilo zachytit všechna slova.

Ke zpracování dat jsem použila Interpretativní fenomenologickou analýzu. V průběhu analýzy jednotlivých odpovědí participantek, jsem si uvědomila, jak je tato metoda časově náročná. Dále jsem „bojovala“ s tím, abych neovlivnila výsledky výzkumu skrz má očekávání. Tato metoda mi sice umožnila vhléd do zkoumané problematiky, ovšem i přes to se mi nepodařilo ze získaných dat vyčíst více informací.

Podobný výzkum byl realizován organizací ACORUS, který prostřednictvím kvantitativní analýzy zjišťoval informace o klientkách, které využily pobytových služeb. Organizace Acorus došla k závěru, že nejčastějšími motivy k vyhledání jejich služby je brutální útok partnera, problémy dětí a podněcování dětí k odchodu z násilného vztahu. Výzkum je zaměřen spíše na hlavní důvod k vyhledání sociální služby než na prvotní impuls k ukončení násilného vztahu. Domnívám se, že tento výzkum úzce souvisí s mým výzkumným šetřením, a kdyby došlo, k jejich propojení mohly by vzniknout zajímavějším

poznatky. Vidím hlavní spojitost impulsů, k odchodu násilníka s následnou a „rozhodující“ pomocí pobytových služeb. Výzkum ACORUSU zjistil, že pouze 14 % klientek vyhledalo pomoc u svých blízkých. Ovšem při mém výzkumném šetření každá z respondentek vyhledala pomoc ve svém okolí, nejčastěji byla zmiňována rodina a přátelé. Přes to, že jsem využila kvalitativní metodu, věřím, že při kvantitativní by vyšly výsledky jiné.

Domnívám se, že výzkum prováděn za účelem zjištění hlavních impulsů žen k odchodu od násilníka, a dílčích poznatků s ním spojené, by mohl být přínosný pro navazující výzkum v rámci problematiky domácího násilí. Doporučovala bych se zaměřit na případné převzaté vzorce chování od rodičů, které by mohli potvrdit či vyvrátit různorodost těchto impulsů.

Při zpracování dat se ukázalo, jak je téma „hlavních impulsů“ těžce zachytitelné.

Čekala jsem, že vyzkoumám něco nového, neočekávaného. Výzkum spíše potvrdil existenci impulsů a poukázal na fakt, že strach o děti je hlavním podnětem k ukončení násilného vztahu. Také z výzkumného šetření vzešla spojitost, mezi impulsem k odchodu a pomoci okolí či sociálních služeb. Je tedy pravděpodobné, že samotný impuls vyvolaný určitou situací, nestačí pro realizaci ukončení násilného vztahu, ale musí navazovat na pomoc ostatních – blízkých osob, rodiny, sociálních služeb.

Závěr

Domácí násilí je závažným jevem, který může postihnout každého jedince, bez ohledu na jeho věk, pohlaví nebo sociokulturní prostředí. Ovšem nejčastějšími oběťmi domácího násilí se stávají především ženy. Tím, že se zpravidla odehrává takzvaně za „zavřenými dveřmi“ stává se pro okolí těžce rozpoznatelné. Mýty a předsudky vztahující se k domácímu násilí mnohdy znemožňují zabránění v jeho páchání. Do jisté míry je vznik domácího násilí ovlivněn postojem dané společnosti. Společnost lze rozdělit na patriarchální nebo matriarchální.

Oběti domácího násilí se potýkají s pocity studu a strachu. Bojí se, aby jim okolí věřilo, a aby dokázali násilný vztah ukončit. Jelikož jsou oběti týráni svými blízkými osobami, je pro ně situace o dost těžší.

Domácí násilí sebou přináší plno negativních následků. Fyzické a psychické následky, ve většině případů zapříčiňují doživotní problémy, které obětem znemožňují žít plnohodnotný život. Organizace jako například ROSA nebo ACORUS poskytují obětem specializované a odborné služby, které jim dokážou pomoci v jejich nepříznivé sociální situaci.

V rámci kvalitativního výzkumu jsem vedla polostrukturovaný rozhovor s devíti ženami, které prožily domácí násilí. Rozhovory byly analyzovány metodou IPA, kterou jsem zvolila na základě toho, že umožňuje porozumět žité zkušenosti participantek. Hlavním cílem bylo zjistit, jaký impuls ženy potřebovaly, aby se rozhodly ukončit násilný vztah, a co jim k tomu pomohlo. Z výzkumu vyplynulo, že hlavní podnět k odchodu žen od násilníka přišel, až v momentě, kdy se násilí začalo týkat jejich dětí. Dále se ukázalo, že pouhý impuls k odchodu nestačí, nýbrž je důležitá následná pomoc okolí či sociálních služeb k jeho realizaci.

K výzkumu by bylo dále vhodné využít kvantitativní metodu, a za pomoci nestandardizovaného dotazníku zjistit odlišnosti impulsů vzhledem ke zkušenosti žen z přechozích vztahů.

Použitá literatura a zdroje

BAŠTECKÁ, Bohumila. *Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy*. 1. Praha: Grada publishing, 2005. ISBN 80-2470-70-8X.

BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, Kateřina MACKOVÁ, Petra WÜNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: Zkušenosti z poskytováním sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. 1. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0.

BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. 1. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1789-6.

CIMRMANNOVÁ, Tereza. *Krize a význam pomáhajících prvního kontaktu: Aplikace v kontextu rodinného násilí*. 1. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-264-2205-7.

CONWAYOVÁ, Helen L. *Domácí násilí: Příručka pro současné a potencionální oběti*. 1. Praha: Albatros, 2007. ISBN 978-80-00-01550-7.

ČELEDOVÁ, Lubiše, Rostislav ČEVELA a Zdeněk KALVACH. *Sociální gerontologie*. 1. Praha: Grada publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3901-4.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. Praha: Grada publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8.

DALIGAND, Liliane. *Násilí v partnerských vztazích*. 1. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0718-4.

GULOVÁ, Lenka. *Sociální práce*. 1. Praha: Grada publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3379-1.

HOKR MIHOLOVÁ, Petra, Jitka ONDROUŠKOVÁ a David DOHNAL. *Ekonomické dopady domácího násilí v oblasti zdraví*. 1. Praha: proFem, 2016. ISBN 978-80-904564-4-0.

JEŽKOVÁ, Veronika. *Domácí násilí a genderově podmíněné násilí*. Praha: proFem, 2015. ISBN 978-80-904564-4-0.

KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, Eva ŽATECKÁ, Radovan DÁVIT a Martin KORNEL. *Právo proti domácímu násilí*. 1. Praha: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-381-3.

KOPECKÁ, Ilona. *Psychologie 3.díl: učebnice pro obor sociální činnosti*. 1. Praha: Grada publishing, 2015. ISBN 978-80-247-3877-2.

LAIRD, MC Cue, M. *Domestic Violence: a reference handbook*. 2. Santa Barbara, California: ABC-CLIO, 2008. ISBN 978-1-85109-779-1.

LOCKTON, Deborah a Richard WARD. *Domestic Violence*. 1. London: Taylor and Francis, 2016. ISBN 9781317202325.

MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. 1. Praha: Grada publishing, 2013, ISBN 978-80-247-458-0.

MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava, Dana POKORNÁ a TOUFALOVÁ. *Partnerské násilí*. Praha: LINDE, 2008. ISBN 978-80-86131-76-4.

MACHALOVÁ, Tatiana. *Domácí násilí: Filosofická analýza pojmu*. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6765-3.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada , 2006. ISBN 80-247-1363-4.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. 1. Praha: Grada publishing, 2009. ISBN 978-80-247-3006-6.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Krizová intervence pro praxi*. 1. Praha: Grada publishing, 2011. ISBN 978-80-247-2624-3.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda, Simona DOHNALOVÁ, Kateřina IVANOVÁ, et al. *Krize a krizová intervence*. 1. Praha: Grada publishing, 2017. ISBN 978-80-247-5327-0.

ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence*. 1. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.

ÚLEHLOVÁ, Dagmar, Martina JEŽKOVÁ, Jana LEVOVÁ, Eva POSPÍCHALOVÁ, Olga ŠTĚPÁNKOVÁ. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. 1. Brno: NCO NZO, 2009. ISBN 978-80-7013-502-0.

VELIKOVSKÁ, Martina. *Psychologie obětí trestních činů*. 1. Praha: Grada publishing, 2016. ISBN 978-80-247-4849-8.

VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Průvodce partnerským vztahem*. 1. Praha: Grada publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2054-8.

Internetové zdroje

Acorus [online], [cit. 25.03.2018], Dostupné z: <http://www.acorus.cz/>

BARVÍKOVÁ, Jana a Jana PALONCYOVÁ. *Děti, rodiče a domácí násilí: výzkum klientely Acorusu, z.ú.* [online]. 1. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2016 [cit. 2018-04-16]. ISBN 978-80-7416-245-9. Dostupné z: http://www.centrumlocika.cz/assets/images/DETI,%20RODICE%20A%20DOMACI%20NASILI_text_final_20.6.pdf

Bílý Kruh Bezpečí [online], Copyright © [cit. 23.03.2018], Dostupné z: <https://www.bkb.cz/>

Centrum Locika [online], [cit. 25.03.2018], Dostupné z: <http://www.centrumlocika.cz>

ČERMÁK, Ivo, Tomáš ŘIHÁČEK a Roman HYTYCH. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*[online]. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2013 [cit. 2018-03-22]. ISBN 978-80-210-6382-2. Dostupné z: <http://www.opvk.fss.muni.cz/ikapsy/uploads/Kvalitativni-analyza-textu.pdf>

Domácí násilí v českém právu, *O nás* [online], Copyright © 2009 [cit. 01.04.2018], Dostupné z: <http://www.idtbrno.cz/domaci-nasili-vceskem-pravu>

Odbor 22, MPSV.CZ : Intervenční centra. [online], 30.01.2009, [cit. 25.03.2018], Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/4228>

proFem, o.p.s. [online], [cit. 26.03.2018], Dostupné z: <http://www.profem.cz/>

ROSA nezisková organizace, ROSA spolek - stop násilí na ženách [online], Copyright © 2014 [cit. 01.04.2018], Dostupné z: <http://rosa-os.cz/>

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – ODPOVĚDI PARTICIPANTEK

Tabulka č. 2 – VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – Cyklus násilí

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Ukázka polostrukturovaných rozhovorů

Příloha č. 1

Markéta

věk: 27

stav: v partnerském vztahu

vzdělání: základní

zaměstnání: nezaměstnaná

počet dětí: 1

Otázka č. 1 Kdy jste si všimla násilí partnera?

„Zhruba půl roku, co jsme spolu začali chodit jsme se často hádali, partner v hádkách používal sprostá slova, že jsem kráva, že jsem špindíra, a hádali jsme se hlavně kvůli tomu, že prý doma vůbec neuklízím. Přitom jsem denně uklízela ani ne kvůli sobě, ale jemu, ale stejně přišel domů z práce a pomalu každý den mě osočoval z toho, že jsem ženská na nic a neustále mi sprostě nadával, že jsem píča a nechápe, jak někdo s takovou špindírou může být. Tím, že to bylo opravdu každý den, jsem si říkala, že něco není v pořádku.“

Otázka č. 2 Jakého násilí se na vás partner dopouštěl?

„Ze začátku mě jenom slovně urážel a shazoval mě, ale zhruba, co tyto hádky trvaly 4 měsíce jsem si to jednou nenechala líbit, řekla jsem mu na to svůj názor, on se vytočil a vlepil mi jednu facku. Bohužel tou jednou fackou to celé začalo. Za tu facku se mi později omluvil, ale když přišla znova podobná hádka tak aniž bych mu oponovala mi vlepil facku znova. Takhle jsem si to nechala líbit asi půl roku. Jelikož vždy když to takhle končilo, tak jsem zhruba 14 dní měla od něj klid, nehádali jsme se a ten vztah byl i hezký. Jenomže jednou to dopadlo tak, že neskončil u jedné facky, což jsem vůbec nečekala, dal mi i pěstí a když jsem ležela na zemi tak do mě i kopl.“

Otázka č. 3 Stupňovalo se násilí ze strany partnera?

„Myslím si, že určitě ano právě že to začalo nejprve tím slovním ponižováním, pak mi vždycky dával jednu facku, ale ty rány se postupem času zvyšovali a ta síla té rány, taktéž i počet.“

Otázka č. 4 Jak dlouho jste snášela partnerovo násilí?

„No, myslím si že dost dlouho, řekla bych zhruba rok a půl.“

Otázka č. 5 V jakém momentě jste si uvědomila, že chcete od partnera odejít?

„Jednou u toho bylo i mé dítě, kdy jsem ležela na zemi a on domě kopal, syn se mě snažil bránit, plakal a prosil ho, aby maminku nechal být a snažil se ho ode mě odstrčit. V tu chvíli

jsme se bála, že mu také něco udělá, a to byl důvod k tomu, abych od něj odešla, protože jsem začala mít strach i o svoje dítě. Sice mu nic neudělal, ale strašně jsem se bála, že se něco stane.“

Otázka č. 6 Co vás vedlo k tomu odejít z násilného vztahu?

„Ten strach o to dítě.“

Otázka č. 7 Proč jste po tak dlouhou dobu zůstávala v násilném vztahu?

„Bylo to hlavně z finančních důvodů, on mě a mého syna živil a byli i chvíle kdy dokázal být úplně jiný člověk, hodný a laskavý a nestaral se špatně o mého syna. Řekla bych, že ho bral jako vlastního. Nechoval se k němu vůbec špatně. Ale hlavně jsem v tom vztahu zůstávala s finančních důvodů, jelikož jsem na něm byla bez peněz a všechno platil on.“

Otázka č. 8 Co vám pomohlo od partnera odejít?

„Tak nejprve moje mamka, která mi říkala ať od něj odejdu, ale pořádně nechápala, v jaké situaci jsem a už vůbec nechápala, že bych to finančně sama nezvládla. Když jsem jí žádala o to, aby mi finančně pomohla tak nebyla schopná mi nějaké peníze dát. Zjistila jsem, že jsem na celou situaci sama a nejvíc mi pomohla kamarádka, které mi řekla, že existují firmy, které mi můžou pomoci a k tomu vysvětlila jak.“

Otázka č. 9 Vyhledala jste odbornou či specializovanou pomoc?

„Právě že jo, kámoška mi našla azylový dům v České Lípě, kde mi umožnili být i se svým synem, to ale trvalo delší dobu, jelikož neměli pro mě místo. Co vám budu povídat moc se mi do azyláku nechtělo, ale neměla jsem na výběr, nikdo mi nechtěl půjčit peníze.“

Otázka č. 10 Jak Vás ovlivnila tato zkušenost?

„Ovlivnila mě dost. Co vám budu povídat, chlapům už moc nevěřím, hlavně takovým typům jako byl ten kretén, může mít sice hezkou tvářičku, ale když se někdo takhle chová k ženskéjm tak je to totální kretén. Já teď teda partnera mám, zatím se chová dobře. Je hodný a uvidíme, jak nám to půjde dál, ale jestli mi začne nadávat jako předchozí partner nebo mě bude ponižovat a uvidím tam jakýkoliv náznak, že by to mohlo být podobné tak s ním okamžitě končím.“

Otázka. 11 Jak jste celou situaci prožívala?

„Hodně špatně, moje sebevědomí bylo úplně na nule, často jsem si říkala, že je to moje chyba, že asi špindíra jsem, ale když to vezmu zpětně tak si na mě léčil pouze své komplexy. Dlouho jsem se z toho vzpamatovávala, mé sebevědomí je lepší. Žila jsem v neustálém strachu.“

Psychicky a fyzicky jsem na tom byla hodně špatně, zhubla jsem asi deset kilo. Byla jsem v neustálém stresu z toho, že se zase něco stane, a že se mi nebude zase něco líbit.“

Lucie

věk: 42

stav: v partnerském vztahu

vzdělání: SŠ – maturita

zaměstnání: bez práce, dříve servírka

počet dětí: 3

Otázka č. 1 Kdy jste si všimla násilí partnera?

„Ježiš marja, tak teď nevím přesně. Pamatuji si, že od té doby, co chodil domu vožralej rozbíjel věci, co měl po ruce a ty házel i po mě. Když vystřízlivěl omlouval se a byl jak mílius. Vlastně všechno to tak nějak začalo kvůli jeho závislosti na alkoholu.“

Myslíte si, že jeho agrese byla ovlivněna pouze užíváním alkoholem, nebo i něčím jiným?

„Je pravda, že vždy to byl cholerik, ale mě vlastně ubližoval, až když začal chodit do hospody.“

Otázka č. 2 Jakého násilí se na vás partner dopouštěl?

„Snad všeho, nadával mi, mlátil mě, ničil moje věci. No, prostě prošla jsem si fakt peklem, to byste mi ani nevěřila.“

Otázka č. 3 Stupňovalo se násilí ze strany partnera?

„No to stupňovalo že jo, začal víc pít a tím se to násilí vlastně opakovalo častěji a častěji.“

Otázka č. 4 Jak dlouho jste snášela partnerovo násilí?

„Byli jsme spolu skoro čtyři roky, chlastat začal až dýl, takže si myslím, že ty dva roky byli nejhorší.“

Takže násilí od partnera jste snášela dva roky, chápu to dobře?

„Ano, poslední dva roky jsem zažívala peklo.“

Otázka č. 5 V jakém momentě jste si uvědomila, že chcete od partnera odejít?

„Já už od něj chtěla odejít hned, co mi dal poprvé přes hubu, ale pak se omluvil a já kráva mu to hned odpustila žejo, a takhle to jelo pořád dokola. Pak, už mi i moje děti začaly říkat, že nechápou, jak s ním můžu být a tlačily mě ať od něj odejdu.“

Otázka č. 6 Co vás vedlo k tomu odejít z násilného vztahu?

„Tak za prvý začala jsem mít problémy s pateří, ani operace mi nepomohli, měla jsem takové bolesti, jak kdybych umírala, do toho, když mě přítel napadal se to jen zhoršovalo. No a pak to byly děti, který ho úplně nesnášely, takže mě pořád překecávaly, ať se na něj vyprdnu“

už konečně, no, a tak jsem z ničeho nic řekla dost, že mi to za to nestojí a začala hledat jiný být. Z toho jsme měla nervy, protože všude chtěli peníze dopředu a já ze svýma dluhama a penězma co jsem měla nemohla nic sehnat.“

Otázka č. 7 Proč jste po tak dlouho dobu zůstávala v násilném vztahu?

„Já vlastně ani nevím, svým způsobem mi nic nechybělo. Čekala jsem na to, až přestane chlastat, protože jsem žila pořád ve světě, že mě miluje a je to jenom o tom chlastu, což si teda myslím, že bylo.“

Otázka č. 8 Co vám pomohlo od partnera odejít?

„Děcka mi věřily že zvládnou, bez něž žít, ale ty mi taky nemohly jinak pomoci a žádný lidi, co by mi půjčili peníze okolo mě nebyli. Vlastně dcera se kterou jsem teď v azyláku sem nechtěla a mám s ní akorát samý problémy. Mohla bych jít bydlet k novému přítelovi, jenže ten jí vadí a pořád má na něj kecy, tak jí tam nechce, když se tak chová. Jako neříkám, že nejsem ráda za azylák, ale mít prachy na to odtud vypadnout byla bych jinde.“

Říkala jste, že nebyli peníze k odchodu od partnera, byl teda azylový dům, to, co vám pomohlo k odchodu nebo spíše podpora dětí?

„Tak oboje že jo, bez podpory dětí bych asi bydlení ani nehledala, ale zase kdyby mě nevzali do azyláku, netuším, kam bych teda šla.“

Otázka č. 9 Vyhledala jste odbornou či specializovanou pomoc?

„Jednou jsem volala na ty linky důvěry, jak jsou, jinak netuším, jestli je azylák vůbec nějaká specializovaná pomoc, ale asi bude, takže ještě ten azylák.“

Pomohla vám tato pomoc ve vaší situaci?

„Řekla bych, že jako jo, člověk, když nemá na výběr, tak je to vlastně jediná možnost.“

Otázka č. 10 Jak Vás ovlivnila tato zkušenost?

„Takže, mám velké zdravotní problémy, a ty už jsou vlastně nevratný, musím se naučit žít s takovejma nepředstavitelnejma bolestma a veškerý peníze, co mi zbývají dávám na prášky proti bolesti a na antidepresiva. Do toho mám kvůli tomu bývalýmu, jen samé dluhy a všude po mě chtěj jen peníze.“

Otázka. 11 Jak jste celou situaci prožívala?

„Když si na to vzpomenu je mi blbě, on byl schopný všeho vám říkám, věděl, že pro něj mám slabost a využíval mě akorát. Jakmile mě začal mlátit myslela jsem, že je to moje poslední chvíle.“

Ludmila

věk: 47

stav: rozvedená

vzdělání: SŠ – maturita

zaměstnání: manažerka hotelu

počet dětí: 1

Otázka č. 1 Kdy jste si všimla násilí partnera?

„S partnerem jsem žila odděleně asi rok a půl. Po jeho naléhání jsem se přestěhovala k němu do vily a svůj byt jsem pronajmula. Jakmile jsme spolu začali žít se jeho chování změnilo. Choval se majetnický, byl žárlivý, kontroloval mě každou chvíli, co dělám a kam jdu, pokud jsem chtěla jet na nákup musel jet semnou, a i když měl tři auta u baráku ani jedno jsem si nesměla půjčit. Doma měl kamerový systém, kterým na dálku kontroloval, co dělám a pokud jsem si odnesla jídlo do obýváku, tak hned telefonoval, že jídlo mám jíst v kuchyni.“

Otázka č. 2 Jakého násilí se na vás partner dopouštěl?

„Terorizoval mě a neustále kontroloval. Nesnesitelné bylo i to, že mi vyčítal že chodím pozdě z práce. Když jsem s ním šla na firemní akci nebo večírek musela jsem být vždy dobře oblečená a v dobré náladě, jakmile jsem ale odcházela upravená do práce měl připomínky, jak vypadám a pro koho jsem se tak vohákla.“

Otázka č. 3 Stupňovalo se násilí ze strany partnera?

„Ano, postupem času jsme se stýkali jenom s jeho přáteli a mě úplně odřízl od mé rodiny a kamarádek. Bylo štěstí, že syn žil v zahraničí a komunikovali jsme spolu telefonem.“

Proč si myslíte, že bylo štěstí, že syn žil v zahraničí?

„No, protože syn nebyl s ním ve styku, tak mu to tak nevadilo. Mohli jsme si telefonovat, protože to nebylo moc často. Byla jsem ráda, že alespoň se synem jsem byla v kontaktu.“

Otázka č. 4 Jak dlouho jste snášela partnerovo násilí?

„Asi rok.“

Otázka č. 5 V jakém momentě jste si uvědomila, že chcete od partnera odejít?

„Když jsem si uvědomila, že nežiju svůj život a začala jsem mít strach z toho, co se bude dít dál.“

Otázka č. 6 Co vás vedlo k tomu odejít z násilného vztahu?

„To bylo když, po delší době partner odjel do zahraničí a já zůstala doma sama, byla velká bouřka a ohromné blesky. Protože jsem věděla, že mě nemůže sledovat přes kamery, odnesla jsem si jídlo do obývacího pokoje, v tom uhořel blesk do domu a vypálil elektriku, pro mě to byl takový šok, že jsem si řekla, že je to znamení, že musím odejít, a že do toho tomu nepatřím. Byla to pro mě poslední kapka.“

Otázka č. 7 Proč jste po tak dlouho dobu zůstávala v násilném vztahu?

„Protože to byl vlivný a známý člověk. Měl spoustu přátel, a to hlavně pro jeho postavení. Nikdo nevěřil, že se takhle ke mně chová a dávali mi najevo, že nevím, co chci a že jsem moc náročná, a že bych si měla takového chlapa vážít. Sama jsem si nechtěla přiznat svoji slabost.“

Otázka č. 8 Co vám pomohlo od partnera odejít?

„Tím, že odjel pryč a stalo se to s tím bleskem, jsem si sbalila pouze svoje osobní věci a zavolala kamarádovi, který mě odvezl k mé mamince. Nebylo to jednoduché všem vysvětlovat, proč jsem odešla, ani ten můj kamarád tomu nechtěl uvěřit.“

Otázka č. 9 Vyhledala jste odbornou či specializovanou pomoc?

„Nevyhledala, ale musela jsem maminku poprosit, aby mě nechala u sebe bydlet, než dám výpověď nájemníkům ze svého bytu, maminka moc natěšená nebyla ale nakonec souhlasila.“

Proč jste nevyhledala odbornou pomoc?

„Jelikož partner byl veřejně známý člověk, věděla jsem, že by se mi mohl mstít, a proto jsem nechtěla vyvolávat další problémy.“

Otázka č. 10 Jak Vás ovlivnila tato zkušenost?

„Dneska, už vím, že když jsem byla 15 let po rozvodu bez chlapa a poradila jsem si sama, budu v tom radši pokračovat. Nyní mám problém komunikovat a seznamovat se s cizíma chlapy a pochopuju, že se budu moct znovu zamilovat.“

Otázka. 11 Jak jste celou situaci prožívala?

„Nikdy bych nevěřila, že zrovna já se nechám tak ovládat nějakým chlapem, byla jsem zamilovaná do totálního psychopata. Byla jsem vždy společenská a veselá a on ze mě udělal úplnou trosku.“

Tereza

věk: 23

stav: bez partnera

vzdělání: základní

zaměstnání: na mateřské dovolené

počet dětí: 3

Otázka č. 1 Kdy jste si všimla násilí partnera?

„Když přišel o práci byl protivnej a věčně naštvanej, už na začátku jsme se často hádali, to bylo ale bez násilí, pak si našel znova práci a myslel si o sobě, že je něco víc než já, tak jsme se hádali fakt hodně a při tý jedný hádce mě začal bít.“

Otázka č. 2 Jakého násilí se na vás partner dopouštěl?

„Vždy když jsem mu něco řekla, co se mu nelíbilo tak mě profackoval. Raději jsem to vydržela, abych ho ještě víc nevytočila.“

Otázka č. 3 Stupňovalo se násilí ze strany partnera?

„Jo stupňovalo. To, že mi nadával do pizdy a takový, to bych ještě vzala, ale pak už jsem se mu bála cokoliv říct. Byl hnusnej a nedokázal se omluvit, nic.“

Otázka č. 4 Jak dlouho jste snášela partnerovo násilí?

„Dlouho, takhle se ke mně choval určitě rok, jen jsem si předtím myslela, že má špatný období nebo a že ho to přejde, a ne že to bude tak hrozný pořád.“

Otázka č. 5 V jakém momentě jste si uvědomila, že chcete od partnera odejít?

„To bylo po návštěvě kamarádky. Přišel domů a nevěděl že u nás někdo je, tak se choval hnusně jako vždycky. Kámoška mi pak říkala, že to teda není normální a že se ho fakt bála a že to není chlap pro mě, že si najdu lepšího. Od té doby jsem přemýšlela nad někým jiným.“

Otázka č. 6 Co vás vedlo k tomu odejít z násilného vztahu?

„Tak říkala jsem si, že to není jedinej chlap na světě tak si prostě najdu někoho jinýho. Navíc on nevěděl, co ve mě má a o dost přišel.“

Otázka č. 7 Proč jste po tak dlouho dobu zůstávala v násilném vztahu?

„Já jsem si hlavně myslela, že má blbí období a přestane se ke mně takhle chovat, jinak bych se na něj dávno vykašlala a byla s někým jiným.“

Otázka č. 8 Co vám pomohl od partnera odejít?

„Řekla bych podpora kamarádky, protože s mými rodiči se nebavím od svých sedmnácti a pochybuju, že zrovna oni by mi pomohli. Díky kámošce jsem teď v azylovém domě, ona tu totiž taky kdysi byla.“

Otázka č. 9 Vyhledala jste odbornou či specializovanou pomoc?

„Nevyhledala jsem tuhle pomoc, dokážu si poradit sama.“

Říkáte, že jste nevyhledala žádnou odbornou pomoc, jak vám tedy pomohl azylový dům?

„Jsem teď víc pohodě.“

Otázka č. 10 Jak Vás ovlivnila tato zkušenost?

„Po téhle zkušenosti vím, že existují i jiní muži, co mi nebudou ubližovat. V takovém vztahu bych znova nikdy nebyla.“

Otázka č. 11 Jak jste celou situaci prožívala?

„Dlouhou dobu jsem se bála toho, jestli si vůbec dokážu najít jinýho, ale to bylo ve mně odjakživa. Cejtla jsem, že to není normální, aby se takhle ke mně někdo choval.“

Kateřina

věk: 31

stav: bez partnera

vzdělání: SŠ

zaměstnání: bez zaměstnání

počet dětí: 2

Otázka č. 1 Kdy jste si všimla násilí partnera?

„Přemýšlím a mám pocit, že to bylo ve chvíli, kdy dcera dostala záchvat pláče. Pamatuji si to, jak nadával, proč ho nedokážu uklidnit a že jsem špatná matka. Dost mě to překvapilo, tak jsem mu na to řekla svoje a on v tom mě chytl za vlasy a mlátil semnou o auto. To bych řekla že bylo prvně co se choval agresivně.“

Otázka č. 2 Jakého násilí se na vás partner dopouštěl?

„Pořád mi nadával a křičel na mě. Vyčítal mi, že blbě koukám, blbě vařím a pořád se mu něco nelíbilo. Nejhorší nastalo, když zjistil, že si píšu s kamarádem, za to mě zmlátil, pak už mě bral jak kus hadru a nevěděla jsem, co by mi byl schopnej udělat.“

Otázka č. 3 Stupňovalo se násilí ze strany partnera?

„To každopádně, takhle se ke mně nechoval, nikdy mě nemlátil a nadávky neexistovaly. Když to začalo, bylo to čím dál horší a já ho nepoznávala.“

Otázka č. 4 Jak dlouho jste snášela partnerovo násilí?

„Tři roky jsem s ním byla a poslední rok mě týral.“

Otázka č. 5 V jakém momentě jste si uvědomila, že chcete od partnera odejít?

„To bylo, když začal vyhrožovat, že zabije naši dceru, abych prý měla důvod se ho bát. Nikdy bych nečekala, že něco takovýho dokáže vypustit z pusy. Řekla jsem si, že tohle si na svědomí nevezmu. Zajímavý bylo, že na syna, i přesto, že nebyl jeho vlastní táta, si nikdy nic nedovol, to jsem nikdy nepochopila. Stejně si myslím, že se tak choval, protože v Pavlínce viděl mě, teda aspoň mi to tak přišlo. Do teď nechápu, proč se takhle začal chovat.“

Otázka č. 6 Co vás vedlo k tomu odejít z násilného vztahu?

„Viděla jsem, že se ze mě stává prostě jiný člověk a byla jsem na sebe čím dál víc naštvaná. Přišla jsem si jako hroznej případ, bylo toho na mě příliš. Kdybych měla říct pravdu tak sama jsem se pak chovala ke všem hnusně a nikdo se semnou už ani bavít nechtěl. Stávala se ze mě závistivá a zlá ženská.“

Otázka č. 7 Proč jste po tak dlouho dobu zůstávala v násilném vztahu?

„Těžko říct, jako měli jsme spolu dítě, a to považuju za důvod, proč se snažit zůstat s tím partnerem. Samozřejmě to, že se z něj vyklubal takovej, zprominutím šmejda, jsem nemohla vědět.“

Otázka č. 8 Co vám pomohl od partnera odejít?

„V tu dobu mi pomohl děda, on sice nevěděl, že mi přítel ubližoval, ale půjčil mi peníze, nebylo to hodně peněz, ale pro začátek to stačilo. Pak jsem s dětma bydlela nějakou dobu u sestry, s tou jsme se taky pořád hádali, ale byla jsem ráda, že tu byla pro mě.“

Říkáte, že jste bydlela u sestry, proč momentálně bydlíte v Azylovém domě?

„Bylo to komplikovaný, sestra má svůj život a věděla jsem, že tam dlouho bejt s nimi nemůžeme, do azylový domu jsme museli, ale až si najdu něco lepšího vypadneme jinam, není to zrovna výhra.“

Otázka č. 9 Vyhledala jste odbornou či specializovanou pomoc?

„Ne. Teda když nepočítám tenhle azylový dům.“

Otázka č. 10 Jak Vás ovlivnila tato zkušenost?

„Hrozně, nikomu bych tohle nepřála. Přijde mi, že mám na chlapy fakt pech. A pořád to pro mě není ukončená záležitost.“

Co myslíte tím, že to pro Vás není ukončená záležitost?

„Tak snaží se mě pořád nějak kontaktovat a vím, že by chtěl abychom se dali zrovna dohromady. Připadá mi, že se změnil a chce to napravit. Já, už bych se nevrátila, ale je to člověk v mém životě, s kterým jsme spolu něco zažili, a tím nemyslím jen to zlé, zažili jsem i hezké chvíle.“

Otázka č. 11 Jak jste celou situaci prožívala?

„Bylo to náročný období a pořád ještě je, sama nevím jak to bude, mrzí mě že ten vztah krachnul a že děti musejí být v takovém prostředí. Naštěstí zatím jsou v pohodě a moc to neprožívají.“

Klára

věk: 25

stav: nezadaná

vzdělání: vyučená kadeřnice

zaměstnání: skladnice ve skladu

počet dětí: 1

Otázka č. 1 Kdy jste si všimla násilí partnera?

„Tak na začátku jsem si toho ani nevšimla a snažila jsem se to omlouvat a odůvodňovat a začala jsem si toho vlastně všimnat až když mě na to začali upozorňovat moje kamarádky a ostatní, kteří na mě viděli sem tam nějakou modřinu.“

Otázka č. 2 Jakého násilí se na vás partner dopouštěl?

„No tak víte, jak to chodí, sem tam facka, sem tam nějaké kopnutí prostě, strkání, držení. Celý to bylo doprovázený nadávkama a výhrůžkama.“

Otázka č. 3 Stupňovalo se násilí ze strany partnera?

„Já si myslím, že ani ne, spíš se dělo častěji.“

Otázka č. 4 Jak dlouho jste snášela partnerovo násilí?

„Dva roky.“

Otázka č. 5 V jakém momentě jste si uvědomila, že chcete od partnera odejít?

„Byli to Vánoce plné křiku a násilí a když jsem druhý den šla za svou matkou, pochopila jsem po rozhovoru s ní, že to musí skončit a týden na to jsem i se synem našla bydlení v azylovém domě a po pár týdnech už jsem tam bydleli.“

Kde jste bydlela před azylovým domem?

„S partnerem.“

Otázka č. 6 Co vás vedlo k tomu odejít z násilného vztahu?

„Zoufalost, deprese a chtěla jsem, aby můj syn nevyrůstal v takovém prostředí.“

Otázka č. 7 Proč jste po tak dlouhou dobu zůstávala v násilném vztahu?

„Na to nedokážu odpovědět, sama nevím. Asi jsem doufala, že se to zlepší.“

Otázka č. 8 Co vám pomohl od partnera odejít?

„Podpora mojí maminky.“

Otázka č. 9 Vyhledala jste odbornou či specializovanou pomoc?

„Jo ano v tom azylovém domě, tam mi hodně pomohli.“

Otázka č. 10 Jak Vás ovlivnila tato zkušenost?

„Musím říci, že jsem si několikrát sáhla na dno a nejednou jsem to chtěla vzdát, ale díky této zkušenosti jsem silnější a připravenější na život.“

Otázka č. 11 Jak jste celou situaci prožívala?

„Byli to takový výkyvy, jednou to vypadalo že se vše v dobré obrací a jindy zase byli probrečené dny a sebelítostivé stavy, jako na houpačce. Myslím si, že mi pomohlo, že sem nikdy neztratila poslední naději.“

Lenka

věk: 35

stav: rozvedená

vzdělání: SŠ-maturita

zaměstnání: podnikatelka

počet dětí: 2

Otázka č. 1 Kdy jste si všimla násilí partnera?

„Po ukončení mateřské jsem šla do práce a neměla jsem čas na domácnost a děti, manžel odmítal děti hlídat začal mít problémy v práci a začal být agresivní. A pak chodil domů až večer, byl neustále protivnej a mlátil s věcmi. Vyčítal, že si hraju na podnikatelku a doma není nic hotové a že jsem úplně nemožná.“

Otázka č. 2 Jakého násilí se na vás partner dopouštěl?

„Kolikrát do mě strčil nebo mě začal fackovat, často mě ponižoval. Dokonce mě ze vzteku přivázel v koupelně za radiátor a musela jsem tam být celou noc.“

Otázka č. 3 Stupňovalo se násilí ze strany partnera?

„Jo bylo to čím dál tím horší a nikdy jsem nevěděla co večer vymyslí.“

Otázka č. 4 Jak dlouho jste snášela partnerovo násilí?

„Trvalo to asi tak pět let a poslední tři roky, už byli nesnesitelné.“

Otázka č. 5 V jakém momentě jste si uvědomila, že chcete od partnera odejít?

„Děti si začaly všimnat, že něco není v pořádku, začala jsem mít strach i o ně. Pak jsem v práci poznala jednoho člověka, se kterým jsme si vytvořili mezi sebou vztah a se vším jsem se mu svěřila. On byl ten, kdo mi nabídl, že se k němu mohu s dětmi odstěhovat.“

Otázka č. 6 Co vás vedlo k tomu odejít z násilného vztahu?

„Věděla jsem, že nemůžu takhle žít a s manželem to nemělo budoucnost, nenáviděla jsem ho. Nový přítel mi dal sílu odejít, měla jsem v něm oporu. Najednou si mě někdo vážil a byl ke mně hodnej.“

Otázka č. 7 Proč jste po tak dlouhou dobu zůstávala v násilném vztahu?

„Věřila jsem, že se to zlepší a každý den jsem doufala, že přijde a bude jako dřív, že si vyřeší svoje problémy a bude mě mít zase rád. Styděla jsem se a nikomu jsem se nechtěla svěřit, ale on byl neustále horší a horší, jako kdyby věděl, že si to může dovolit.“

Otázka č. 8 Co vám pomohlo od partnera odejít?

„Pomohlo mi to, že jsem si našla nového přítele a byl to hodný člověk, což jsem měla štěstí.“

Otázka č. 9 Vyhledala jste odbornou či specializovanou pomoc?

„Nevyhledala, ale hodně jsem četla na internetu různé odborné články, a to mi pomohlo. Jinak nic.“

Otázka č. 10 Jak Vás ovlivnila tato zkušenost?

„Snažím se na to zapomenout a úplně to vymazat ze života, bohužel mám občas špatný sny a stále si ještě nevěřím. Docházím k lékaři, který mi pomáhá překonat deprese.“

Otázka č. 11 Jak jste celou situaci prožívala?

„Bylo to pro mě nejhorší období v životě a neustále si vyčítám, že jsem dětem zkazila život.“

Proč si myslíte, že jste dětem zkazila život?

„Protože jsem dopustila, aby žily v takové rodině. Vůbec jsem se jim nevěnovala a vyčítám si, že jsem jim nebyla dobrou mámou.“

Karolína

věk: 45

stav: vdaná

vzdělání: SŠ-maturita

zaměstnání: administrativní pracovnice

počet dětí: 2

Otázka č. 1 Kdy jste si všimla násilí partnera?

„Při neshodách a při hádkách. Když už hádky vygradovali do velké hádky. Ze začátku jen napřáhl ruku a pak se zastavil.“

Otázka č. 2 Jakého násilí se na vás partner dopouštěl?

„Dal mi facku, vydíral mě, třeba když si sedl do otevřeného okna v osmém patře a vyhrožoval, že skočí, když odejdu.“

Otázka č. 3 Stupňovalo se násilí ze strany partnera?

„Určitě se stupňovalo, záleželo dost často na jeho náladě.“

Otázka č. 4 Jak dlouho jste snášela partnerovo násilí?

„Asi rok.“

Otázka č. 5 V jakém momentě jste si uvědomila, že chcete od partnera odejít?

„Když jsem dostala facku a upadla jsem na zem.“

Otázka č. 6 Co vás vedlo k tomu odejít z násilného vztahu?

„Já jsem takhle nechtěla žít a pomohli mi přátelé hodně. Věděla jsem, že to lepší nebude, a že se to bude opakovat pořád dokola. Měla jsem strach, s jakou náladou přijde domů a co se bude dít.“

Otázka č. 7 Proč jste po tak dlouhou dobu zůstávala v násilném vztahu?

„Člověk se na jednu stranu stydí, hledá chybu i v sobě a doufá, že to bude lepší, že to bylo naposledy, až vám jednoho dne dojde že to tak není.“

Otázka č. 8 Co vám pomohlo od partnera odejít?

„Rozhodně přátelé, s rodinou jsem to moc probírat nechtěla, protože jsem se styděla, ale pomohli mi taky protože jsem musela s pravdou ven.“

Otázka č. 9 Vyhledala jste odbornou či specializovanou pomoc?

„Nevyhledala, asi bych se styděla někam s tím jít.“

Otázka č. 10 Jak Vás ovlivnila tato zkušenost?

„Když jsem si našla nového partnera, všímala jsem si úplně jiných věcí, protože kdybych měla pocit, jenom malej pocit z toho, že tam bude nějaká agresivita, že má nepřiměřené reakce i ke svému okolí, ne jenom jen mě, vzala bych nohy na ramena. Dneska mám pocit, že to byl jen špatnej film, a že se to snad ani nestalo.“

Otázka č. 11 Jak jste celou situaci prožívala?

„Měla jsem pocit, že je konec světa, byli chvíle, kdy jsem nevěděla, co mám dělat. Dost dlouho mi trvalo, než jsem se odhodlala, že teda odejdu, ale bez podpory přátel bych to asi nedokázala. Cítila jsem se ponížená, nešťastná, vystrašená z toho, co bude dál.“

Tamara

věk: 19

stav: bez partnera

vzdělání: základní

zaměstnání: na mateřské dovolené

počet dětí: 1

Otázka č. 1 Kdy jste si všimla násilí partnera?

„Když jsem se bavila s jinými lidmi, tak fakt žárlil, a za to mě pak trestal.“

Otázka č. 2 Jakého násilí se na vás partner dopouštěl?

„Bil mě, nadával mi, třeba mě chytil za vlasy a házel semnou, zlomil mi nos, kopal do mě a ták.“

Otázka č. 3 Stupňovalo se násilí ze strany partnera?

„Mě to přišlo pořád stejný.“

Otázka č. 4 Jak dlouho jste snášela partnerovo násilí?

„Dost dlouho. Tak rok. Teda i dýl myslím. Ne kecám rok.“

Otázka č. 5 V jakém momentě jste si uvědomila, že chcete od partnera odejít?

„Když jsem otěhotněla tak mě hrozně zbil i přes to, že to věděl. Bála jsem se.“

Otázka č. 6 Co vás vedlo k tomu odejít z násilného vztahu?

„Strach o malýho.“

Otázka č. 7 Proč jste po tak dlouhou dobu zůstávala v násilném vztahu?

„Protože jsem čekala, až přestane s tím jeho násilím. Byla jsem hloupá a jednoduše zamilovaná. I rodina ho měla ráda, ta mi to pořád ještě vyčítá, proč jsem odešla a že si za to můžu sama.“

Otázka č. 8 Co vám pomohlo od partnera odejít?

„V tu dobu jsem byla na vše sama nebo aspoň mi to tak přišlo. Naštěstí moji sourozenci mě docela podporovali. Dál mě nic nenapadá.“

Otázka č. 9 Vyhledala jste odbornou či specializovanou pomoc?

„Já jsem žádnou odbornou pomoc nevyhledala, nebylo to zas tak hrozný, abych musela chodit někam za odborníkama. I když je pravda, že když jsem byla tady v azyláku tak jsem byla u psychologa.“

Otázka č. 10 Jak Vás ovlivnila tato zkušenost?

„Ovlivnilo to hlavně můj přístup k lidem a vztah s mou rodinou. To je strašně těžký někomu vysvětlovat. Jsem ráda, že je moje dítě zdravý a neřeším, co bylo.“

Otázka č. 11 Jak jste celou situaci prožívala?

„Bylo mi líto, že se to děje zrovna mě. Nejhorší je pocit, když víte, že vám ubližuje někdo, koho milujete. To pochopí je ten, kdo to zažije.“

Bibliografické údaje

Jméno a příjmení autorky: Ilona Šolínová

Studijní program: Sociální politika a sociální práce

Studijní obor: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Sociální práce s oběťmi domácího násilí

Počet stran (bez příloh): 60

Celkový počet znaků: 102 143

Počet znaků původního textu: 93 278

Počet znaků přejetého textu: 8 865

Počet titulů české literatury a pramenů: 26

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 2

Počet internetových odkazů: 9

Vedoucí práce: PhDr. Hana Hejná

Rok dokončení práce: 2018

**Posudek vedoucího diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Ilona Šolínová

Obor studia: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Sociální práce s oběťmi domácího násilí

Vedoucí práce: PhDr. Hana Hejtná

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 60

Počet stránek příloh: 20

Počet titulů v seznamu literatury: 28

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová přílehlavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

		x		
--	--	---	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

		x		
--	--	---	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	x			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

	x			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

1/ V Diskusi se poměrně kriticky zaměřujete na své chyby, kterých jste se dopustila při realizaci výzkumu. Jaké Vaše pozitivní poznatky či zkušenosti jste při výzkumu zaznamenala?

2/ Jaké služby poskytované obětem domácího násilí považujete za dostatečně zajištěné a které naopak za nedostatečně poskytované a zásadně potřebné?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Autorka se v diplomové práci zabývá tématem, kterému je stále více věnovaná pozornost nejen v odborném prostředí, ale i mediálním. Přesto je téma stále živé a odborné publikace přinášející stále nové teoretické poznatky, opřené o realizovaná empirická šetření.

Diplomová práce je teoreticko-empirická.

V teoretické části se podařilo autorce velice detailně, ale stručně, strukturovat teoretické poznatky vycházející z díla mnoha autorů. Pro potřeby teoreticko-empirické diplomové práce považuji obsah teoretické části za poměrně vyčerpávající a přehledný. Teoretická část poskytuje dostatečné obsahové zázemí pro realizované výzkumné šetření. Spolu s osobní motivací diplomantky pak je zaměření výzkumu logickým výstupem.

Ve výzkumné části autorka představuje realizované výzkumné šetření. Pro výzkumnou otázku, která vychází z předešlého textu, zvolila vhodně kvalitativní metodu výzkumu.

Polostrukturovanými rozhovory obdržela data, které zpracovala pomocí IPA. Zpracováním dat se autorka zabývala intenzivně a je třeba ocenit výsledek samostudia metody zpracování dat. Je možné jej považovat za zdařilý. Pozornost úskalím, kterým byla výzkumná činnost autorky provázena, ukazuje na schopnost autorky reflektovat zkušenosti, které výzkumná činnost přináší, což je jistě možno hodnotit pozitivně.

Určitým nedostatkem diplomové práce je formální stránka textu - gramatické chyby a nejednotná úprava textu. V Obsahu pak chybí uvedení Příloh, které nejsou číslovány.

Přesto je možno práci hodnotit velmi pozitivně, zvláště pro přehlednou a obsahově bohatou teoretickou část a poctivý přístup k výzkumnému šetření.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně

Dne 5.4.2018

PhDr. Hana Hejná

**Posudek oponenta diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Bc. Ilona Šolínová
Obor studia: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii
Název práce: Sociální práce s oběťmi domácího násilí
Oponent práce: Mgr. Barbara Kostelacová

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 60
Počet stránek příloh: 22
Počet titulů v seznamu literatury: 37

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	X			
--	---	--	--	--

Oborová přílehlavost tématu

	X			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

			X	
--	--	--	---	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

			X	
--	--	--	---	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

			X	
--	--	--	---	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

			X	
--	--	--	---	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

		X		
--	--	---	--	--

Využití výzkumných empirických metod

		X		
--	--	---	--	--

Využití praktických zkušeností

X				
---	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

X				
---	--	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Naplnění cílů práce

		X		
--	--	---	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části
v daném tématu

		X		
--	--	---	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

		X		
--	--	---	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost
výsledků v praxi

			X	
--	--	--	---	--

Vhodnost prezentace závěrů práce
(publikace, referáty, apod.)

				X
--	--	--	--	---

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

1. Několikrát ve své práci zmiňujete „odbornou či specializovanou pomoc“ coby různé formy pomoci. Můžete prosím specifikovat, co konkrétně míníte odbornou a co specializovanou pomocí?
2. Jaký je váš vlastní názor na problematiku domácího násilí, konkrétně na důvody, které vedou k tomu, stát se jeho obětí.
3. Jaký je váš názor na současný stav v oblasti poskytování odborné pomoci obětem domácího násilí v ČR?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Autorka se ve své diplomové práci přiléhavě k rámci studovaného oboru zabývá problematikou domácího násilí.

V teoretické části se věnuje popisu jednotlivých aspektů domácího násilí, osobnostních charakteristik účastníků domácího násilí a forem pomoci. Teoretickou část považuji za problematickou, protože ji výhradně tvoří pouhá deskripce jednotlivých aspektů problematiky spočívající v citování zdrojů, zcela chybí srovnání názorů jednotlivých autorů či vyvození vlastních závěrů. Autorka sice důsledně uvádí zdroje svých citací, ale celkově text postrádá autorství, samostatné zpracování, kritické myšlení či polemiku s jednotlivými názory (např. tvrzení ze str. 15, že „objektem domácího násilí se může stát kterákoli žena...“ (Voňková, 2003). Obsahově a především myšlenkově je teoretická část velmi stručná a chudá.

Pro praktickou část práce autorka správně zvolila metodologicky optimální metodu i formu výzkumu (polostrukurované rozhovory, IPA). Poněkud nejasně je formulována základní výzkumná otázka, je zahrnuta mezi dílčí otázky, což pravděpodobně mělo i vliv na nejasně formulovaný závěr výzkumu. Přepis rozhovorů v příloze je pravděpodobně velmi zestručněný a nepůsobí autenticky. Přesto lze říci, že výzkum přinesl některé konkrétní poznatky a jeho zpracování je zdařilejší než je tomu u teoretické části práce.

Formální zpracování lze považovat za dostačující, jazykové zpracování bohužel nikoli. Práce je po stylistické stránce nevyhovující (množství gramatických chyb - shoda podmětu s přísudkem, velká písmena, nedbalá formulace, překlapy atd.).

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: 2 - 3

Datum, podpis:

Vodňalová